

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Резонанс

Передрук матеріалів дозволяється лише
після погодження з СІАЗ: siaz@pochta.ru

№ 55

25 липня 2013 р.

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 55 2013

Для керівників та їхніх референтів

Засновники:

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Служба інформаційно-аналітичного забезпечення
органів державної влади (СІАЗ)

Головний редактор

В. Горовий, д-р іст. наук, проф., заступник гендиректора НБУВ

Редакційна колегія:

Т. Гранчак, Ю. Половинчак, Л. Чуприна

Заснований у 2003 році
Виходить двічі на тиждень

Адреса редакції:

НБУВ, просп. 40-річчя Жовтня, 3, Київ, 03039, Україна

Тел. (044) 524-25-48, (044) 525-61-03

E-mail: siaz@pochta.ru

www.nbu.gov.ua/siaz.html

Передрук — тільки з дозволу редакції

© Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського, 2013

ЗМІСТ

У центрі уваги 3

Аналітичний ракурс

Кулицький С.

Українсько-білоруські економічні відносини:
стан і перспективи **4**

Законодавча влада 25

Виконавча влада 30

Політика 41

Економіка 48

Економіка України в контексті
світових кризових тенденцій. **54**

У ЦЕНТРИ УВАГИ

Глава МЗС України Л. Кожара взяв участь у четвертій міністерській зустрічі «Східного партнерства» в Брюсселі

Міністр закордонних справ України Л. Кожара взяв участь у четвертому засіданні міністрів закордонних справ держав-членів ЄС і країн «Східного партнерства» в Брюсселі, на якому предметом дискусії був зміст майбутньої спільної декларації Вільнюського саміту «Східного партнерства». Про це повідомляє департамент інформаційної політики Міністерства закордонних справ.

Головною метою зустрічі міністрів була підготовка до саміту «Східного партнерства», запланованого на 28–29 листопада цього року у Вільнюсі. Під час заходу відбувся обмін думками щодо очікуваних результатів саміту, а також кроків, необхідних для забезпечення максимального успіху цього заходу.

Зустріч відбулася під головуванням представника ЄС із закордонних справ і політики безпеки, віце-президента Європейської комісії К. Ештон і за участі комісара ЄС з питань розширення та європейської політики сусідства Ш. Фюле. Делегацію України очолив міністр закордонних справ України Л. Кожара.

Під час засідання Л. Кожара зазначив, що безумовним пріоритетом України залишається підписання на Вільнюському саміті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також досягнення прогресу в безвізовому діалозі. Міністр поінформував про кроки, які здійснює Україна на виконання домовленостей шістнадцятого саміту Україна – ЄС, і відзначив готовність української сторони продовжити активну взаємодію з усіх питань порядку денного двосторонніх відносин.

На переконання України, третій саміт «Східного партнерства» у Вільнюсі має стати важливим етапом у процесі європейської трансформації та модернізації країн-учасниць «Східного партнерства», в основі яких лежатимуть угоди

про асоціацію. Особливу увагу учасники зустрічі приділили обговоренню пріоритетів розвитку ініціативи на середньострокову перспективу. Представник Європейського Союзу з питань закордонних справ і політики безпеки К. Ештон у свою чергу наголосила, що Євросоюз хоче, щоб саміт був успішним, але багато що залежатиме від країн-партнерів, які мають дотримуватися своїх зобов'язань.

Учасники зустрічі погодилися, що підготовка до Вільнюського саміту повинна відбуватися з дотриманням принципу «спільної власності», що передбачає врахування інтересів усіх сторін.

Також у рамках участі в четвертій міністерській зустрічі «Східного партнерства» в Брюсселі глава зовнішньополітичного відомства України Л. Кожара провів зустрічі з міністром закордонних справ Чеської Республіки Я. Когоутом, з міністром закордонних справ Болгарії К. Вігенінім та міністром закордонних справ Азербайджану Е. Мамед'яровим.

Під час зустрічей було обговорено актуальні питання двосторонніх відносин, а також співпраці країн у рамках міжнародних організацій (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 23.07).

АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС

С. Кулицький, старш. наук. співроб. СІАЗ НБУВ, канд. екон. наук

Українсько-білоруські економічні відносини: стан і перспективи

1. Сучасний стан українсько-білоруських економічних відносин

Велику увагу ЗМІ привернув офіційний візит в Україну Президента Республіки Білорусь О. Лукашенка, який відбувся 17–18 червня 2013 р. Під час українсько-білоруських перего-

ворів на найвищому рівні було обговорено питання поглиблення двостороннього торговельно-економічного співробітництва. Зокрема, було підписано угоду про захист прав споживачів.

Правда, на хід двостороннього торговельно-економічного співробітництва доволі значний вплив справляє політичний чинник. Адже однією з ключових цілей офіційного візиту О. Лукашенка до Києва був обмін ратифікаційними грамотами про демаркацію українсько-білоруського кордону. Історія цього питання вельми довга і є наочною ілюстрацією тісного взаємовпливу економічного й політичного чинників в українсько-білоруських відносинах.

Адже добре відомо, що головною публічно задекларованою перепоною на шляху демаркації українсько-білоруського кордону було виконання вимог білоруської сторони щодо повернення державою Україна боргу українських підприємств перед їх білоруськими партнерами, який, за твердженням білоруської сторони, утворився на момент розпаду СРСР через несплату українськими підприємствами поставок білоруської продукції. За повідомленнями деяких ЗМІ, із посиланням на неназвані кулуарні джерела, причетні до українсько-білоруських перемовин, обговорювана загальна сума таких претензій до України з боку білоруської сторони коливалась у межах 50–214 млн дол. США.

Україна визнавала факт такої несплати з боку вітчизняних підприємств, але вважала його корпоративним (приватно-підприємницьким) боргом і не погоджувалась визнавати його державним боргом, погашаючи за рахунок держави. Адже такий механізм погашення боргу підприємств створював би прецедент, коли Українська держава, не взявши попередньо на себе відповідні зобов'язання, за самим фактом появи боргу погоджувалась би відповідати за будь-якими корпоративними (приватно-підприємницькими) боргами. Це могло дати підстави й іншим іноземним державам вимагати від Держави Україна обов'язково погашення інших корпоративних боргів українських резидентів. Тому Україна, звичайно, не могла погодитись на задоволення вимог білоруської сторони в такій формі.

Урешті-решт, як повідомлялось у ЗМІ, після тривалих переговорів було узгоджено компромісну схему погашення означеного боргу. Ідеться, зазначають оглядачі, про постачання української військово-технічної продукції для білоруської протиповітряної оборони (ППО), продаж у Білорусь електроенергії зі знижкою, що робить можливим її подальший реекспорт. Також українська сторона передбачає для білоруських підприємств пільгові транспортні тарифи. І, нарешті, очікуються поставки в Україну білоруських тракторів і комбайнів, що з урахуванням великих складських запасів особливо важливо для тамтешніх підприємств-виробників. Треба наголосити, що це – неофіційна інформація, що, утім, зовсім не є однозначним свідченням її повної недостовірності. Адже цілком природно, що офіційних заяв із цього приводу немає, оскільки Україна ніколи не визнавала згаданий борг вітчизняних підприємств державним. З іншого боку, не виключено, що обсяги й структура реальної економічної компенсації, яку білоруська сторона отримує від угоди про демаркацію українсько-білоруського кордону, буде дещо іншою, ніж та, що обговорюється в ЗМІ.

Водночас із обміном ратифікаційними грамотами щодо демаркації українсько-білоруського кордону Мінськ істотно зменшує можливості використання політичних важелів у двосторонніх відносинах для отримання від української сторони певних економічних дивідендів. Тому закономірно, що багато оглядачів ЗМІ ставили питання: «Що ж саме спонукало президента Білорусі змінити свою позицію?» Деякі з них цілком обґрунтовано вважають, що ці причини знову ж таки перебувають саме в економічній площині.

Адже, по-перше, із початку цього року стрімко падають обсяги експорту білоруських промислових товарів, а склади підприємств затоварені нерозпроданою продукцією. Причому рівною мірою зменшується білоруський експорт як до Росії, так і до Європейського Союзу (ЄС). До цього варто додати, що, як наголошувалось вище, негативні для білоруської сторони тенденції у I кварталі 2013 р. мали місце і у двосторонній торгівлі з Україною.

По-друге, не демонструє очікуваної ефективності й Митний союз (МС), у результаті чого обсяги взаємної торгівлі між його державами-учасниками зменшились. Наслідком цього стали непоодинокі торговельні конфлікти та обмеження між Білоруссю та Росією. Росія стурбована значним перевищенням погодженого обсягу поставок товарів із цієї пострадянської країни, а Білорусь у свою чергу просить збільшити для неї обсяги ввезення товарів до Російської Федерації.

Водночас нещодавно російський центробанк виступив із заявою, яка дає змогу вважати, що до третини білоруського експорту товарів узагалі має фіктивний характер і обслуговує відплив російського капіталу за кордон. У зв'язку з чим валютне становище фінансової системи Білорусі може виявитися значно гіршим, ніж це впливає з офіційних показників. Тому деякі білоруські економісти припускають, що падіння товарообігу з ЄС і Росією може змусити білоруський уряд девальвувати національну валюту. А це, як наголошують оглядачі ЗМІ, загрожує примарою кризи на кшталт тієї, що сталася у 2011 р., коли білоруський рубль знецінився втричі.

Крім того, підписавши угоду про поставки електроенергії з України, Лукашенко уклав, по суті, доволі вигідний ф'ючерсний контракт, який забезпечив Білорусь на кілька років наперед дешевим електричним струмом із правом його реекспорту. Адже, якщо в листопаді 2013 р. Україна підпише угоду про асоціацію з ЄС, то – згідно з одним із пунктів угоди – буде змушена підвищити ціни на електроенергію до рівня європейських. Звісно, це положення не буде поширюватися на тих споживачів, із якими попередньо підписано довгострокові угоди за фіксованими цінами. Тому, на думку деяких експертів, білоруський президент поспішав забезпечити свою країну дешевою електроенергією – доки ціни на неї не почали зростати.

Поряд із цим, аналітики вважають, що останнім часом відчуваються зміни у відносинах між Мінськом і Пекіном. Зокрема, зміна вищого державного керівництва Китаю негативно позначилася на його схильності до діалогу з білоруською стороною. А це, у свою чергу, може призвести до обмеження надходжень китайських кредитів та інвестицій

до Білорусі. І ймовірність такого перебігу подій теж могла підштовхнути О. Лукашенка до візиту в Україну.

Тому цілком закономірно, що, як зазначають оглядачі ЗМІ, нові економіко-правові реалії змушують білоруське керівництво активніше шукати шляхи поліпшення умов розвитку своєї економіки. Одним з таких напрямів, поза всяким сумнівом, є розширення різних форм двостороннього економічного співробітництва з Україною.

Протягом останнього десятиріччя обсяги українсько-білоруської торгівлі стрімко зростали. У 2012 р., за даними Державної служби статистики (Держстату) України, номінальна сукупна вартість обігу товарів і послуг у взаємній торгівлі між двома країнами зросла порівняно з 2002 р. у 13,3 раза і становила 7,5 млрд дол. США. Середньорічний приріст номінальної вартості українсько-білоруського товарообігу в цей період становив близько 30 %. І це при тому, що в період глобальної фінансово-економічної кризи він скорочувався. Так, у 2009 р. сукупна вартість українсько-білоруського товарообігу (включаючи й вартість послуг) зменшилась порівняно з 2008 р. у 1,65 раза. Однак уже у 2010 р. зростання обсягів двосторонньої українсько-білоруської торгівлі відновилося, а у 2011 р. цей показник вже на 25 % перевищував рівень 2008 р., тобто, по суті, докризовий рівень. Правда, у I кварталі 2013 р. вартість українсько-білоруського товарообігу скоротилася на 2,1 % порівняно з аналогічним періодом минулого року. Поки важко однозначно визначити про що це свідчить: про випадкове відхилення від загального тренду чи про певні тенденції зміни у двосторонній торгівлі.

Водночас дані державної статистики показують, що обсяги українсько-білоруського товарообігу більшою мірою зростали за рахунок білоруського експорту, ніж за рахунок українського. Так, якщо у 2012 р. вартість українського експорту товарів і послуг до Білорусі у 8,2 раза перевищувала рівень 2002 р., то вартість білоруського імпорту товарів і послуг в Україні за цей же період зросла у 18,6 раза. У результаті, у 2012 р. Україна у двосторонній торгівлі з Білоруссю мала від'ємне сальдо в розмірі майже 2,8 млрд дол. США. Причому, у 2002–2004 рр.

і у 2007 р. включно Україна у двосторонній торгівлі з Білоруссю ще мала хоча й незначне, однак все-таки позитивне сальдо. А у 2005–2006 рр. від’ємне сальдо України в торгівлі з Білоруссю було зовсім невеликим.

Ситуація радикально змінилась у 2008 р., коли від’ємне сальдо української торгівлі з Білоруссю становило 635,4 млн дол. У 2011 р., після короткочасного й порівняно невеликого скорочення у 2009–2010 рр., цей показник вже перевищив 2,2 млрд дол., а у 2012 р., як зазначалося вище, впритул наблизився до 2,8 млрд дол. США. До речі, у 2012 р. абсолютна величина сальдо українсько-білоруської торгівлі на 407,2 млн дол. США перевищувала вартість усього українського експорту товарів і послуг до Білорусі. Правда, у I кварталі 2013 р. від’ємне сальдо України у двосторонній торгівлі товарами й послугами з Білоруссю становило 335,0 млн дол. проти 573,9 млн дол. у I кварталі 2012 р. Утім, поки важко стверджувати про що свідчать ці статистичні дані: про випадкове відхилення від усталеного тренду чи про початок формування нових тенденцій в українсько-білоруських економічних відносинах.

Узагалі ж від’ємний баланс двосторонньої українсько-білоруської торгівлі обумовлений, насамперед, її товарною структурою. Як показують, наприклад, дані вітчизняної державної статистики, у 2012 р. 76,6 % вартості імпорту білоруських товарів в Україну становили нафтопродукти, насамперед бензин і дизельне паливо. Саме стрімке зростання поставок цих видів мінерального палива через значне скорочення обсягів його виробництва в Україні призвело, починаючи з 2008 р., до стрімкого збільшення вартості імпорту білоруських товарів та нарощування негативного сальдо України в торгівлі з Білоруссю. Під впливом глобальної фінансово-економічної кризи цей процес зазнав деякої короткочасної корекції. Утім, із завершенням найгострішої фази кризи зростання вартості поставок білоруського імпорту в Україну продовжилось, що й призвело, як зазначалось вище, до формування негативного сальдо в українсько-білоруській торгівлі в обсязі 2,8 млрд дол.

По суті можна говорити про, в основному, моноспеціалізований характер білоруського експорту в Україну. Адже, наприклад, у 2012 р. частка жодного з видів товарів у структурі імпорту білоруського товарів в Україні, окрім згаданих вище нафтопродуктів, не перевищувала й 5 %. Так, якщо минулого року вартість експорту українських товарів і послуг до Білорусі, без урахування вартості експорту продукції вітчизняної нафтопереробки, сягнула майже 2,0 млрд дол. США, то аналогічним чином розрахована вартість білоруського імпорту в Україну становила лише 1,2 млрд дол. Таким чином, за сукупністю всіх товарних позицій за винятком нафтопродуктів, Україна у 2012 р. мала позитивне сальдо зовнішньої торгівлі з Білоруссю в розмірі 801 млн дол. США.

Узагалі-то, український експорт до Білорусі більш диверсифікований, ніж білоруський експорт в Україну. У структурі вітчизняного експорту до сусідньої держави основні групи товарів представлені більш рівномірно, ніж аналогічні групи товарів у білоруському експорті в Україну. Так, за підсумками 2012 р. у структурі експорту українських товарів до Білорусі на продукцію гірничо-металургійного комплексу, включаючи, звичайно, і готові металеві вироби, припадало 24,3 % від сукупної вартості експорту українських товарів до Білорусі; на продукцію машинобудування припадало відповідно 23,7 %, на продукцію хімічної промисловості (за винятком продукції нафтопереробки) – 21,2 % і на продукцію сільськогосподарства й харчової промисловості припадало 19,3 % від сукупної вартості експорту українських товарів до Білорусі. З перелічених груп товарів у структурі імпорту товарів до України на загальному тлі виділялись, хіба що, продукція хімічної промисловості, без урахування продукції нафтопереробки (8,5 %), та продукція машинобудування (8,1%). Частка же інших груп товарів у товарній структурі білоруського імпорту в Україну була значно нижчою.

Відповідно, за більшістю товарних груп, за винятком нафтопродуктів, Україна в торгівлі з Білоруссю мала позитивне сальдо, що, у цілому, є ознакою вразливості економічних позицій Білорусі у двосторонній торгівлі з Україною. Водночас

така ситуація є свідченням перспективності торговельно-економічних відносин з Білоруссю для розвитку української економіки. З іншого боку, позитивне сальдо України в торгівлі з Білоруссю за більшістю товарних груп пояснює й деякі мотиви проведення білоруською стороною торговельних воєн проти українських підприємств. Об'єктом такої останньої агресії з боку білоруських посадовців стали поставки продукції вітчизняної кондитерської промисловості до Білорусі. Певною мірою така реакція є цілком закономірною і навіть передбачуваною, оскільки, за інформацією менеджера однієї з українських кондитерських компаній, до 50 % усього імпорту кондитерських виробів у Білорусь припадає на українську продукцію.

Так, лише протягом квітня 2013 р. українські кондитери, згідно з експертними оцінками, втратили майже 50 млн грн, після того як унаслідок штучного зволікання проходження української продукції з боку білоруської митниці експорт солодоців з України до Білорусі фактично був припинений. Проблеми з поставкою продукції на білоруський ринок виникли у найбільших виробників кондитерських виробів в Україні: компаній АВК, Roshen («Рошен») і «Конті». У другій половині травня в Києві відбулося засідання змішаної білорусько-української комісії під головуванням з української сторони першого віце-прем'єр-міністра С. Арбузова, а з білоруської – першого заступника голови уряду Білорусі В. Семашко. У результаті ті вимоги, які виставляли українські виробники м'ясо-молочної, кондитерської продукції, послуг перевезення, щоб українська продукція доставлялася в країни Скандинавії, Прибалтики, були вирішені.

Так само той факт, що Білорусь більше не здійснює посилений митний контроль над поставками кондитерських виробів з України визнав президент асоціації «Укркондпром» О. Балдинюк. За його словами, у травні – червні ситуація значно покращилася, але на внутрішньому білоруському ринку положення мале змінилося. Утім, на практиці білоруська влада продовжує тиснути на торговельні мережі всередині країни й змушує магазини обмежувати реалізацію

українських кондитерських виробів на користь білоруських виробників, зазначив голова «Укркондпрому». Відновити обсяги поставок на білоруський ринок українським кондитерам поки не вдалося, продовжив він.

Як повідомило джерело в кондитерської компанії АВК, ім'я якого ЗМІ не наводять, офіційно ніхто в Білорусі не забороняє реалізацію української продукції, але на практиці торговельним мережам не рекомендується продавати кондитерські вироби з України, Росії та країн Європи. Найжорсткіше цю рекомендацію виконують у Мінську. Фактично тепер імпортна кондитерська продукція може претендувати не більше ніж на 15 % усього білоруського ринку, тому що з боку білоруських державних органів ведеться твердий контроль над виконанням квоти в 85 % для тамтешніх виробників. Крім того, із білоруського ринку нині витісняють такі транснаціональні компанії, як Snickers і Mars.

Водночас оглядачі деяких ЗМІ наголошують, що між Україною та Білоруссю періодично спалахують торговельно-економічні конфлікти. Так, білоруська сторона останнім часом створювала штучні перепони на шляху до свого ринку, крім кондитерських виробів, ще й для українського пива та м'ясо-молочної продукції. А українська сторона проводила антидемпінгові розслідування стосовно білоруської продукції: штучного хутра, ворсового полотна, листового скла, деревно-волокнистих плит та компресорів.

Надзвичайно актуальним для Білорусі є збереження на попередньому рівні обсягу поставок в Україну своїх нафтопродуктів. Згідно з експертними оцінками фахівців, близько половини українського ринку дизельного палива й близько ринку третини бензину припадає на білоруських постачальників. Для Білорусі ж, яка нині страждає від падіння експорту своїх промислових товарів, ці поставки дуже важливі.

В Україні ж проблеми товарного наповнення власного ринку нафтопродуктів, насамперед палива, є доволі гострим, оскільки існують сили зацікавлені як у нарощуванні обсягів імпорту цих товарів, так і у його обмеженні з метою підтримки вітчизняного товаровиробника. Прибічники нарощування

імпорту дизельного палива й бензину цілком обґрунтовано наголошують, що українські нафтопереробні заводи (НПЗ) нині не в змозі повністю задовольнити потреби внутрішнього ринку. Водночас вельми показовим можна вважати повідомлення про те, що українське Об'єднання операторів ринку нафтопродуктів виступило проти посилення заходів державного контролю за якістю імпортованих нафтопродуктів.

А їх опоненти звертають увагу на необхідність створення в Україні нових робочих місць за рахунок розвитку вітчизняної нафтопереробки, вимагають антисубсидіарного розслідування стосовно білоруських імпортерів й наголошують на необхідності посилення державного контролю за якістю імпортованих нафтопродуктів, яке має проводити Міністерство доходів і зборів. Водночас оглядачі звернули увагу на той факт, що у своєму нещодавньому Посланні до парламенту Президент В. Янукович запропонував запровадити квотування нафтопродуктів на українському ринку, що не могло не залишитися непоміченим у Мінську. За словами директора Інституту енергетичних досліджень Д. Марунича, білоруські (як, до речі, і російські) НПЗ не мають можливості збувати всю свою продукцію на своєму національному ринку або тим більше у Європі, а тому охоче направляють її в Україну. Він вбачає у перевірці якості імпортованого бензину й дизельного палива засіб захисту українського ринку від низькоякісної продукції. А ініціаторами інформаційної кампанії проти посилення в Україні державного контролю за якістю імпортованих нафтопродуктів, на думку ряду вітчизняних експертів, можуть бути деякі учасники вітчизняного ринку, які завозять низькоякісне паливо з Росії й Білорусі.

Факт надзвичайно високої частки білоруського палива для транспортних засобів на українському ринку, як і проблеми, що створюються у зв'язку з цим для вітчизняної економіки, усвідомлюються всіма причетними до цієї ситуації сторонами. Так само в українському й білоруському експертному середовищі розуміють, що швидко модернізувати українські НПЗ для радикального підвищення їх конкурентоспроможності не можливо. Утім, оскільки за результатами зустрічі

президентів України й Білорусі жодних документів чи заяв з цього питання оприлюднено не було, то можна припустити, що й радикальних кроків щодо зміни ситуації із поширеністю на вітчизняному ринку білоруських нафтопродуктів найближчим часом запроваджено не буде. Хоча це не виключає імовірності впровадження якихось заходів у більш віддаленій перспективі. Таким чином фактично доступ білоруських нафтопродуктів до українського ринку на сьогодні є одним з важелів економіко-політичного впливу України на свою північну сусідку. І це усвідомлюють обидві сторони.

Підсумовуючи наведене вище, зазначимо, що українсько-білоруські торговельно-економічні відносини мають доволі значний потенціал розвитку. Утім, структура й обсяги двосторонньої торгівлі, мабуть, зазнають доволі суттєвих змін вже у не надто віддаленій перспективі. Водночас характер і масштаби таких змін, найімовірніше, значною мірою залежатимуть від впливу геополітичних чинників.

2. Вплив геополітичних чинників на характер українсько-білоруських економічних відносин

Надзвичайно великий вплив на українсько-білоруські економічні відносини, особливо на поведінку білоруської сторони, справляють відносини з іншими економіко-політичними партнерами, насамперед з Росією, а останнім часом – і з Митним союзом. Причому в останньому випадку українсько-білоруські економічні відносини опиняються під значним тиском геополітичного чинника як такого.

Саме тому напередодні візиту О. Лукашенка до Києва в деяких ЗМІ обговорювалася теза про те, що Мінськ і Київ зможуть домовитися дружити проти Москви. Правда, мабуть, все-таки більшість експертів не вірять у можливість такої перспективи. Зокрема, білоруський політолог В. Карбалевич вважає, що чим більше роздмухується конфлікт між Україною й Росією, тим більше економічних дивідендів одержує Білорусь. Особливо це стосується обсягів транзиту й цін на російський природний газ. Як тільки виникає газова війна між Україною й Росією, через те-

риторію Білорусі у Європу йде більше газу. Так що тут Білорусь і Україна більшою мірою конкуренти. У цьому ж контексті можна згадати й про заявлену О. Лукашенко підтримку реалізації проекту газопроводу «Ямал – Європа – 2», який афішується російською стороною саме як обхідний щодо території України.

До цього варто додати, що й з доходів від експорту в Україну забезпечується завдяки поставкам нафтопродуктів, вироблених саме з російської нафти. Та й взагалі, для Білорусі торговельно-економічні відносини з Росією набагато важливіші, ніж аналогічні відносини з Україною. Тому й реальних економічних підстав «дружити» з Києвом проти Москви у Мінська немає. Правда, це зовсім не означає, що білоруська сторона й надалі не прагнучиме отримувати якісь економічні дивіденди з українсько-російських суперечностей.

З іншого боку, не варто забувати, що й у Росії певна частина місцевого політикуму невдоволена сучасним станом російсько-білоруських відносин, особливо їх економічною складовою. Не дарма в російських ЗМІ можна прочитати висловлювання, що суть Союзної держави Росії й Білорусі, що функціонує з грудня 1999 р., звелася до надання істотної фінансової допомоги Білорусі з боку Росії, оскільки за останні півтора десятиріччя Росія офіційно надала Білорусі кредитів і торговельних пільг на суму до 50 млрд дол.

Наприклад, заступник декана факультету світової економіки й політики російської Вищої школи економіки (ВШЕ) А. Суздальцев стверджує, що білоруська сторона користується вільним доступом на ринок Росії та одночасно не поспішає міняти свою економічну систему. «Білорусь відкрита Росії тільки для одержання газу й нафти, а на свій ринок вона нікого не пускає», — зазначає політолог. І наводить як приклад нещодавній скандал між «Аерофлотом» і «Белавіа», коли білоруси виступили проти збільшення кількості рейсів у Мінськ російської авіакомпанії, порушивши таким чином, на думку А. Суздальцева, одну з умов договору про СЕП – вільне переміщення послуг. Він також не виключає й поставок білорусами на ринок Росії товарів із третіх країн під видом білоруських, зокрема, це стосується м'ясної продукції. Поки

ця криза має локальний характер, про неї майже не пишуть у російських ЗМІ, але обидві сторони приречені на торговельні конфлікти, – підкреслює російський експерт. – Вони зникнуть тоді, коли Білорусь розпочне реальну інтеграцію з Росією. Однак цей процес для Мінська означає важкі структурні реформи, які можуть зруйнувати економічну модель, що є основою влади О. Лукашенка, зауважує цей російський аналітик.

Утім, коріння цієї соціально-економічної проблеми значно глибше, ніж просте небажання білоруської сторони інтегруватися із Росією. Адже, по суті, не розв'язана проблема інтеграції двох національних економік, що мають величезні відмінності не лише у своїх масштабах, а й можуть спиратися на принципово різні фактори розвитку. Відповідно – постає питання наявності соціально-економічних механізмів адаптації білоруського суспільства до такої інтеграції. Звичайно, швидко вирішити весь цей комплекс питань навряд чи вдасться.

Водночас із аналізу відкритих джерел інформації створюється враження, що керівництво Росії взяло курс на суттєву корекцію характеру російсько-білоруських економічних відносин, насамперед у рамках Митного союзу. Так, за повідомленнями ЗМІ, білоруська промисловість стрімко втрачає ринки, продаж продукції падає, але підприємства змушені виконувати плани зростання обсягів виробництва й значною мірою працюють на склад. Так, згідно з нещодавно оприлюдненими даними білоруської державної статистики, експорт у Росію білоруських вантажних автомобілів скоротився на 54, %, сідельних тягачів – на 43,9, тракторів – на 21,7 %, сільськогосподарської техніки – на 22 %.

Участь у Митному союзі, як свідчать повідомлення ЗМІ, створює певні соціально-економічні проблеми й у інших сферах життєдіяльності білоруського суспільства. Зокрема, це стосується виступів білоруських дрібних підприємців, які прагнули привернути увагу до їхніх проблем, пов'язаних з набранням чинності в цій країні технічним регламентом Митного союзу (МС) «Про безпеку продукції легкої промисловості». Цей документ було затверджено рік тому. Він передбачає, що товари легкої промисловості, які обертаються на ринку ТС, повинні бути марковані єдиним знаком, що

підтверджує якість товару. Щоб його одержати, необхідно або підтвердити російську сертифікацію якості, або віддати частину товару на спеціальну експертизу. Білоруські підприємці стверджували, що одержати в російських оптових постачальників сертифікат нереально через відсутність належного порядку в сусідній країні. Віддавати ж частину й без того невеликої партії товару на сертифікацію економічно недоцільно.

Раніше російська преса вже писала про те, що білоруського бізнесу участь цієї держави в Митному союзі поки загрожує значними збитками, оскільки продукція білоруських промислових гігантів стає неконкурентоспроможною і обсяги її продажу скорочуються, а малий бізнес також не здатен відповідати новим, вищим вимогам до умов роботи і якості товарів. Про це бізнес-експерти попереджали ще на стадії вступу Білорусі до МС. Правда, як вважають оглядачі деяких російських ЗМІ, зникнення з ринку імпортерів дешевих китайських товарів, якими переважно й торгують місцеві дрібні підприємці, тільки обрадує уряд Білорусі, який через конкуренцію китайських товарів вже багато років не може реанімувати власну легку промисловість.

Правда, так би мовити «поза кадром» коментарів російських ЗМІ залишився той факт, що запровадження в такому виді процедур реалізації положень згаданого вище технічного регламенту, з одного боку, обмежує здатність білоруського уряду регулювати розвиток національної промисловості, тобто, по суті, обмежує національний суверенітет Білорусі, а з іншого – надає відповідні переваги російській стороні, оскільки відповідний документ, фактично, ухвалюється Росією. По суті, такі зміни в умовах господарювання можуть мати стратегічні й до того ж далеко не завжди позитивні наслідки для розвитку білоруської економіки.

Утім, основна причина російсько-білоруських протиріч у сфері економічних відносин обумовлена тим, що ці країни прагнучи (або принаймні декларуючи прагнення) до економічної інтеграції, що підтверджується їх членством у Митному союзі, розвиваються відповідно до різних моделей економічного розвитку. Так, коментуючи нещодавне звернення російського Союзу виробників молока до уряду цієї країни з проханням призупинити демпінгові поставки

молочної продукції з Білорусі, керівник мінського Науково-дослідного центру Мізеса Я. Романчук назвав основну, на його погляд, причину неминучих суперечностей між учасниками Митного союзу. «Економіка Росії розбудовує ринкову інфраструктуру, а Білорусі – залишається державною, коли влади використовують адміністративні способи підтримки підприємств», – підкреслив він.

Крім того, цей аналітик вважає, що торговельні спори запрограмовані також через поставки в Росію продукції, зробленої в білоруських вільних економічних зонах (ВЕЗ). Діючі там податкові й митні пільги порушують принципи вільної торгівлі, закріплені в домовленостях з формування Єдиного економічного простору (ЄЕП), і створюють проблеми для їх російських конкурентів, як це було, наприклад, з поставками в Росію тюбиків для зубної пасти, випущених у білоруських ВЕЗ. Хоча, додає Я. Романчук, аналогічні претензії Білорусь може висунути до постачальників товарів з російських ВЕЗ.

Утім, згідно з умовами створення ЄЕП, до 2017 р. усі вільні економічні зони повинні бути закриті. Але, на думку глави центру Мізеса, керівники Білорусі й Росії живуть одним днем і фактично планують відкриття нових таких економічних анклавів. Водночас Я. Романчук нагадав, що президент О. Лукашенко заявив про створення білорусько-китайського індустріального парку з податковими пільгами для його учасників, а Президент В. Путін вирішив створювати особливі економічні зони розвитку в рамках підтримки державних корпорацій. Саме тому Я. Романчук упевнений, що російсько-білоруські торговельні конфлікти триватимуть й надалі, а вирішувати їх будуть залежно від політичної волі влади обох цих держав.

Водночас білоруська економіка опиняється в несприятливій ситуації ще й з тієї причини, що тепер більша частина її товарообігу припадає на країни, включаючи Росію й Україну, які є членами Світової організації торгівлі (СОТ), тоді як сама Білорусь поки не є учасником цієї міжнародної організації. І нині це суттєво послаблює зовнішньоекономічні позиції Білорусі, у тому числі і у рамках Митного союзу. Тому, поза всяким сумнівом, вступ Білорусі до СОТ необхідний, насамперед, її національній економіці.

Для Білорусі членство в СОТ означатиме не лише нові можливості збуту своїх товарів, а й певне послаблення її залежності від Росії, та й Митного союзу в цілому, при проведенні національної економічної політики. Адже у випадку тих чи тих суперечностей, які можуть з'явитись у рамках Митного союзу, Білорусь матиме можливість розв'язувати їх, або ж хоча зробити таку спробу, апелюючи до норм і авторитету СОТ.

Водночас деякі вітчизняні ЗМІ звернули увагу на слова Президента України В. Януковича, який зазначив, що наша держава зацікавлена в якнайшвидшому набутті Білоруссю статусу повноправного члена СОТ. І така зацікавленість української сторони має цілком прагматичну основу. Для України вступ Білорусі до СОТ відкриватиме нові можливості розвитку двосторонніх економічних відносин, насамперед, завдяки певному збалансуванню тих геополітичних факторів, які нині фактично визначають зовнішні умови розвитку білоруської економіки. Адже членство Білорусі в СОТ певною мірою змінить умови реалізації її міжнародних економічних зв'язків, у тому числі і в рамках Митного союзу. Із вступом Білорусі до СОТ в Україні з'явиться можливість розв'язувати двосторонні економічні суперечності зі своєю північною сусідкою відповідно до цієї міжнародної організації. Це надасть Україні додатковий простір для маневру у двосторонніх економічних відносинах з Білоруссю.

Таким чином, найближчими роками геополітичні умови двосторонніх українсько-білоруських економічних відносин можуть зазнати суттєвої корекції. Причому ці зміни можуть мати для української економіки як негативні, так і позитивні наслідки.

3. Перспективи розвитку українсько-білоруських економічних відносин

Перспективи розвитку українсько-білоруських економічних відносин, насамперед найближчі, значною мірою визначаються їх нинішнім характером, особливо структурою та обсягами двосторонньої торгівлі. Що ж стосується змін у цих відносинах, то їх імовірність напряму залежить від періоду часу, необхідного для здійснення таких змін. Так само, принаймні

в найближчій перспективі, на перебіг двосторонніх українсько-білоруських економічних відносин безпосередній вплив, мабуть, все-таки справлятимуть домовленості, досягнуті під час візиту в Україну президента Республіки Білорусь О. Лукашенка.

Зокрема, президент О. Лукашенко запропонував українській стороні створювати спільні підприємства зі складання білоруської продукції машинобудування з наступною «серйозною локалізацією на українській землі». Офіційний Мінськ готовий надати підтримку українським сільгоспвиробникам у модернізації їх господарств, тому що в Білорусії, за його словами, накопичено багатий відповідний досвід. Про можливість появи спільних українсько-білоруських підприємств з виробництва сільськогосподарської техніки, за інформацією деяких ЗМІ, повідомив також міністр економічного розвитку і торгівлі України І. Прасолов на зустрічі з міністром промисловості Білорусі Д. Катериничем. Це, на думку українського міністра, дасть Україні можливість здійснювати необхідну модернізацію парку комбайнів, причіпних устроїв, тракторів та іншої техніки. При цьому українська сторона наголошувала, що Україна зацікавлена в локалізації виробництва, а не лише у створенні підприємств зі складання техніки. Сторони також обговорили схеми фінансування поставок техніки білоруського виробництва та продукції, що випускається спільно.

А ще напередодні візиту в Україну президента Республіки Білорусь О. Лукашенка в роботі XXIII Міжнародної виставки «Белагро-2013», яка проходила з 4 до 9 червня в Республіці Білорусь, взяла участь делегація Міністерства аграрної політики України. Голова делегації, директор департаменту інженерно-технічного забезпечення і сільськогосподарського машинобудування цього міністерства, О. Григорович зазначив, що «між Україною та Білоруссю активно і взаємовигідно розбудовується сільськогосподарське машинобудування. Прикладом цього є спільне виробництво і реалізація на ринку України тракторів МТЗ, зернозбиральних комбайнів ТОВ «Гомсільмаш» та іншої сільськогосподарської техніки й обладнання».

Також під час свого візиту О. Лукашенко заявив, що Білорусь просить Україну допомогти їй фахівцями й поділитися досвідом у роботі з атомними електростанціями. Адже, ще кілька років тому Білорусь звернулася до Росії з пропозицією про будівництво атомної станції. У травні 2009 р. сторони уклали міжурядову угоду, а навесні 2011 р. – угоду про співробітництво. Білоруську АЕС будуватимуть у Гродненській області. Будівництво планується завершити у 2017–2018 рр. Перший блок станції планується увести до ладу у 2017 р., а другий – у наступному. Ішлося не лише про підготовку відповідних білоруських фахівців, а й про участь українських фахівців у прийомі в експлуатацію енергоблоків на АЕС, що будуть у майбутньому збудовані Росією.

А напередодні візиту білоруського президента до Києва перший заступник міністра закордонних справ Білорусі О. Михневич заявив, що Білорусь активно запрошуємо український бізнес у фармацевтику й енергетику. До цього ще можна додати, що ще під час роботи змішаної білорусько-української комісії під головуванням першого віце-прем'єр-міністра С. Арбузова та першого заступника голови уряду Білорусі В. Семашко в травні цього року В. Семашко також звернув увагу, що його держава виявляє значну зацікавленість в імпорті продукції української металургії, продовольства, сільськогосподарського насіння, продукції важкого та енергетичного машинобудування.

Проведений вище аналіз дає вагомі підстави вважати, що білоруська сторона має доволі чіткі орієнтири щодо стратегії та тактики своєї зовнішньоекономічної політики в цілому та своїх планів стосовно двосторонніх економічних відносин з Україною, зокрема. Цю політику можна охарактеризувати як політику послідовного «економічного націоналізму» за умов збереження провідної ролі держави у її реалізації. Нині на території Української держави функціонує мережа підприємств (дочірніх, спільних, партнерських тощо) яка виконує дилерські та дистрибуторські функції з поширення в Україні продукції білоруських товаровиробників. Насамперед, це стосується продукції машинобудування та легкої промисловості. Аналіз

висловлювань білоруських посадовців показує, що Білорусь у двосторонніх відносинах з Україною прагне, з одного боку, забезпечити максимальний обсяг збуту продукції тих підприємств та галузей своєї економіки, розвиток яких базується на використанні саме її національної робочої сили й аграрного потенціалу. Тобто тих ресурсів, що за будь-яких умов підтримуватимуть розвиток білоруської економіки й суспільства в цілому.

З іншого боку, у сфері проведення імпорتنих операцій керівництво Білорусі прагне використати можливості двосторонніх відносин з Україною для підтримки збалансованого розвитку своєї національної економіки, виявляючи інтерес саме до тих сфер українського експорту (реального чи потенційного) які, з одного боку, мають доволі високий рівень міжнародної конкурентоспроможності, а з іншого – можуть доволі вдало доповнювати потреби білоруської національної економіки. Реалізація цих завдань може істотно поліпшити можливості держави у вирішенні не лише економічних, а й соціальних питань розвитку Білорусі.

При цьому в економічних відносинах з Україною білоруська сторона, вочевидь, намагається спиратися на переваги міжнародної конкуренції та використати на свою користь геополітичну й гео економічну ситуацію, що складається у світі й, насамперед, на теренах колишнього СРСР. Наочною ілюстрацією цієї тези є звернення О. Лукашенка особисто до Президента України по допомогу в розвитку білоруської атомної енергетики. Президент Білорусі таким чином хоче якомога більше послабити залежність своєї національної економіки від її російських партнерів.

У цьому ж руслі максимально вигідного для Білорусі використання геополітичних й гео економічних чинників можна розглядати той факт, що найбільша за обсягами стаття білоруського експорту в Україну – продукція нафтопереробки залишилась, так би мовити, «поза кадрам». Принаймні якщо йдеться про оприлюднені в ЗМІ хід та результати візиту президента Білорусі О. Лукашенка в Україну. Цілком очевидно, що білоруські посадовці в питаннях розвитку своєї нафтопе-

реробної промисловості, включаючи експорт її продукції в Україну, розраховують на збіг білоруських й російських економічних інтересів. Адже власниками білоруських НПЗ й поставачальниками нафти на них є російські нафтові компанії.

У цілому твердження деяких вітчизняних експертів про те, що в Україні на сьогодні сформувалося доволі потужне «білоруське лобі», у тому числі й за участі українських бізнесменів, політиків і, мабуть, навіть чиновників, яке у той чи той спосіб відстоює інтереси сусідньої держави в Україні, є достатньо обґрунтованими.

Узагалі, оскільки українська економіка потужніша і має більш диверсифіковану структуру, ніж білоруська, то потенційно експорт українських товарів і послуг до Білорусі має хороші перспективи розвитку. Утім, і в цьому випадку, як і з динамікою білоруського експорту в Україну існує потужний потенціал впливу російського чинника, насамперед через механізми функціонування Митного союзу. Недарма народний депутат від Партії регіонів, голова Українського союзу промисловців і підприємців А. Кінах вважає, що реально є величезний потенціал приросту українсько-білоруського товарообігу «в машинобудуванні, особливо сільгосптехніки, у сфері АПК, галузях переробки, вантажоперевезень». Існують хороші, на його думку, перспективи кооперації в оборонному комплексі, Білорусь створює свій ВПК, тому відкриваються перспективи співробітництва у сфері створення нових зразків і підтримки тієї військової техніки, яка залишилася з радянських часів. Утім, усі ці домовленості ще повинні бути оформлені юридично. Українські фахівці не виключають імовірності появи нових проблем у двосторонніх українсько-білоруських економічних відносинах, оскільки білоруська сторона діє в рамках Митного союзу.

Адже вже в найближчому майбутньому правові умови функціонування білоруської економіки дедалі більшою мірою визначатимуться правовими нормами Митного союзу та Єдиного економічного простору. А ключова роль у формуванні правових норм функціонування цих міждержавних утворень належить Росії. Враховуючи пріоритетність геополітичних

інтересів та цілей над економічними в підході російського керівництва до розвитку російсько-українських економічних відносин й доволі значну поширеність антиукраїнських настроїв у середовищі російського істеблішменту, можна очікувати на спроби цілеспрямованого впливу російської сторони у своїх інтересах на розвиток українсько-білоруських економічних відносин через механізми функціонування Митного союзу та ЄСП. До того ж Росія, поза всяким сумнівом, користуватиметься правовими нормами Митного союзу та ЄСП як інструментами конкурентної боротьби з українськими підприємствами на білоруському ринку.

А оскільки стан білоруської економіки значною мірою залежить від її зв'язків з Росією, то білоруська сторона й відповідним чином коригуватиме свої економічні відносини з Україною. Звичайно, білоруська сторона намагатиметься уникати конфронтації з таким важливим економічним партнером як Україна через свої відносини з іншими країнами, насамперед у рамках МС та ЄСП. Не виключено, що білоруська сторона й надалі в подібних несприятливих для себе економічних ситуаціях вдаватиметься до політики зволікання вирішення суперечливих питань. Як зазначалося вище, ситуація певною мірою зміниться у разі вступу Білорусі в СОТ. Це надасть Україні додатковий простір для маневру у двосторонніх економічних відносинах з цією країною.

Тому, як показує накопичений досвід розв'язання проблемних ситуацій в українсько-білоруських торговельно-економічних відносинах, вельми продуктивним для захисту інтересів українського бізнесу в Білорусі та нарощування обсягів експорту українських товарів і послуг в цю країну є приватно-державне партнерство, коли українські державні інституції надають усебічну підтримку вітчизняним товаровиробникам у справі захисту їх інтересів у Білорусі.

Водночас розвиток українсько-білоруських економічних відносин значною мірою залежить від стану галузевої структури української економіки, ефективності роботи вітчизняних підприємств. Нафтопереробка, швейна, м'ясо-молочна промисловість та значною мірою сільськогосподарське машино-

будування – ось ті галузі, де Україна втрачає власного покупця, власні робочі місця й великі податкові надходження до бюджетів усіх рівнів через свою нездатність заповнити свій національний ринок товарами вітчизняного виробництва. Ефективне відновлення цих галузей вітчизняної промисловості, яке неможливе без активного втручання держави в інституційні механізми та хід їх розвитку, могло би радикально змінити на користь України баланс двосторонньої українсько-білоруської торгівлі. А поки що негаразди й стагнація виробництва в зазначених галузях об'єктивно сприяють експансії білоруських товаровиробників на українському ринку (*При підготовці цієї статті були використані такі джерела інформації: Державна служба статистики (<http://www.ukrstat.gov.ua>); Гудвін.info (<http://www.goodvin.info>). – 2013. – 29.05; Корреспондент.net (<http://ua.korrespondent.net>). – 2013. – 15, 17.05; Левый берег (<http://lb.ua>). – 2013. – 12, 13, 18.06; Мінфін (<http://minfin.com.ua>). – 20012. – 14.06; 2013. – 19.04, 8, 22.05, 7, 14.06; Незалежне Бюро Новин (<http://nbnews.com.ua>). – 2013. – 18.06; Урядовий портал (<http://www.kmu.gov.ua>). – 2013. – 11, 18.06; From-UA (<http://www.from-ua.com>). – 2013. – 18.06; REGNUM (<http://www.regnum.ru>). – 2013. – 18.06; UAINFO (<http://uainfo.org>). – 2013. – 13, 18.06).*

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА

Голова Верховної Ради України В. Рибак направив телеграму співчуття голові Постійного комітету Всекитайських Зборів Народних Представників Китайської Народної Республіки Ч. Децзяну.

«Народні депутати України вражені трагічною звісткою про численні людські жертви та значні руйнування внаслідок жажливої трагедії – потужного землетрусу в провінції Ганьсу», – ідеться в телеграмі.

В. Рибак від імені Верховної Ради України та від себе особисто просить передати найщиріші співчуття рідним

і близьким загиблих та побажання якнайшвидшого одужання потерпілим (*Офіційний портал Верховної Ради України (<http://portal.rada.gov.ua>). – 2013. – 23.07*).

Поданий УДАРОм альтернативний законопроект про референдум завадить владі протягувати вигідні для неї рішення та не дозволить змінити конституційний лад країни в неконституційний спосіб. Про це заявив один з авторів законопроекту, народний депутат фракції УДАР Р. Павленко, повідомили УНН у прес-службі партії. «Необхідно повернути референдуму його єдину правильну роль – визначення думки людей. Ми маємо виправити ті порушення Конституції, які були допущені при прийнятті того, що влада називає чинним законом про референдум», – наголосив Р. Павленко. «Ударівець» зазначив, що в нинішньому законі є ціла низка положень, які спотворюють роль громадян. «Наприклад, положення про те, що комісія щодо референдуму формується владою для влади. Влада може визначати, чи “правильно” люди ставлять питання на референдумі чи “не правильно”, до того ж це відноситься виключно до повноважень Міністерства юстиції», – зауважив депутат.

Він також запевнив, що законопроект, поданий УДАРОм, не дозволить змінити конституційний лад у країні та має на меті повернути ситуацію з референдумом у конституційне поле (*Українські Національні Новини (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 24.07*).

Міністерство доходів і зборів України пропонує знизити ставку ПДВ із 17 до 9 %. Про це йдеться в законопроекті відомства «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо удосконалення оподаткування податком на додану вартість», передає УНН.

При цьому Міндоходів пропонує скасувати режим звільнення від сплати податку на додану вартість та запровадити компенсаційний механізм у вигляді спрощеної форми непрямого опо-

даткування. Так, платникам податку на додану вартість додатково (окремо) вводиться податок у розмірі 1–2 % від бази оподаткування. Очікується, що від впровадження проекту нормативного акта надходження до бюджету зростуть на 22 млрд грн.

У відомстві також зауважують, що запровадження норм законопроекту сприятиме зниженню податкового навантаження на сумлінних платників податку та дасть можливість збільшити надходження до бюджету (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 24.07).

Народний депутат О. Фишук пропонує парламенту включити норму щодо першочергового фінансування на придбання паливно-мастильних матеріалів та запасних частин для автотранспорту екстреної та невідкладної медичної допомоги. Про це говориться у проекті закону «Про внесення змін до ст. 55 Бюджетного кодексу України (щодо першочергового фінансування на придбання паливно-мастильних матеріалів та запасних частин для автотранспорту екстреної та невідкладної медичної допомоги)», передає УНН. У пояснювальній записці нардеп наголосив, що гострою проблемою залишається дефіцит паливно-мастильних матеріалів, що, в свою чергу, не дає змоги кареті швидкої своєчасно прибути на місце виклику та надати невідкладну медичну допомогу. Законопроектом передбачені зміни до ст. 55 Бюджетного кодексу.

Згідно прогнозів парламентаря, прийняття відповідного законопроекту дозволить державним медичним установам своєчасно використовувати власні та залучені кошти на здійснення закупівлі паливно-мастильних матеріалів та запасних частин для медичного автотранспорту, що, в свою чергу, покращить якість та своєчасність надання медичної допомоги (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 25.07).

«Роль громадськості в реалізації національного превентивного механізму в Україні буде тільки зростати», – на цьому наголосила уповноважений Верховної Ради

України з прав людини В. Лутковська під час координаційної зустрічі з громадськими моніторами, присвяченої обговоренню процесу впровадження національного превентивного механізму в Україні. Її організували Департамент з питань реалізації НПМ Секретаріату уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів (Асоціація УМДПЛ), Асоціація незалежних моніторів (АНМ) та Харківський інститут соціальних досліджень (ХІСД) за підтримки Міжнародного фонду «Відродження».

«Виходячи з набутого досвіду, ми вважаємо за необхідне дещо модернізувати нашу діяльність у цьому напрямку, щоб система працювала ще краще – із широким залученням моніторів від громадськості, які виступають як “плюси” в системі “Омбудсмен+”», сказала В. Лутковська.

«З часом роль “плюсів”, тобто громадськості, буде тільки зростати. Думаю, років за 10 ця система еволюціонує від моделі “Омбудсмен+” до “+Омбудсмен”. І тоді громадські активісти зможуть відвідувати місця несвободи самостійно, без представників уповноваженого», – підкреслила уповноважений з прав людини. В. Лутковська також зазначила, що система національного превентивного механізму, що розбудовується, вже показала себе дійовою. До роботи Офісу уповноваженого в цьому напрямі долучаються нові активні представники громадськості, регулярно відбуваються моніторингові візити до місць несвободи, виявляються певні недоліки та надаються рекомендації з їх усунення. І повторні візити доводять, що від відвідувань є суттєвий позитивний ефект.

Уповноважений з прав людини вважає, що стандарти належного поводження з особами, які перебувають у місцях несвободи, повинні бути доведені до всіх адміністрацій цих установ, що матиме значне превентивне значення. При відвідуванні працівники Секретаріату омбудсмена разом із правозахисниками відстежують саме дотримання цих стандартів прав людини, запобігаючи фактам катувань та нелюдського поводження (*Сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (<http://www.ombudsman.gov.ua>)*. – 2013. – 22.07).

«Кращі європейські практики діяльності інформаційних комісарів та перспективи для України» – експертна зустріч на таку тему відбулася в Києві за участі представника уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з питань дотримання прав у галузі інформаційного права О. Павліченка. У зустрічі взяли участь члени Експертної ради з питань свободи інформації та захисту приватної інформації при представнику уповноваженого, міжнародні експерти.

Зустріч була організована Секретаріатом уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в рамках реалізації проекту Ради Європи «Впровадження європейських стандартів в українському медійному середовищі» за підтримки Посольства Канади в Україні.

Представник уповноваженого О. Павліченко поінформував присутніх про основні завдання, які вирішує Офіс омбудсмена щодо забезпечення парламентського контролю за дотриманням конституційних прав і свобод людини та громадянина при виконанні Закону України «Про доступ до публічної інформації». Це, зокрема, удосконалення законодавчої бази в цій сфері у партнерстві з неурядовими організаціями, які опікуються доступом до публічної інформації тощо.

Міжнародний експерт Ради Європи, комісар з питань інформації Республіки Словенія Н. Пірц поділилася практичним досвідом діяльності в питаннях доступу до публічної інформації. Цікавим і корисним був виступ засновника та виконавчого директора Програми доступу до інформації Г. Жулевої, яка розповіла про процес розгляду скарг та просвітницьку діяльність у сфері доступу до публічної інформації в Болгарії. Із структурою та напрямками діяльності офісу комісара Канади з питань інформації присутніх ознайомив представник Посольства Канади в Україні В. Олійник. Міжнародні експерти відзначили, що Україні за досить короткий відрізок часу вдалося значно наблизитися до європейських стандартів забезпечення права на доступ до публічної інформації на законодавчому рівні. Водночас попереду складний процес практичної реалізації положень Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Учасники зустрічі також обговорили головні напрями діяльності уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у сфері забезпечення права на доступ до публічної інформації та можливості практичного використання в Україні досвіду діяльності інформаційних комісарів інших держав (*Сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини* (<http://www.ombudsman.gov.ua>). – 2013. – 23.07).

У липні 2013 р. представники Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату уповноваженого Верховної Ради України з прав людини спільно з представником громадськості від Благодійного фонду «Розвиток» здійснили моніторингові візити до установ охорони здоров'я та соціального захисту населення Закарпатської області.

З метою моніторингу дотримання прав людини були відвідані чотири установи – Вільшанський дитячий будинок-інтернат, Мукачівський психоневрологічний інтернат № 1, Вільшанська обласна психіатрична лікарня та Мукачівський психоневрологічний інтернат.

За результатами моніторингових візитів складено звіт, який направлено до Міністерства соціальної політики та Міністерства охорони здоров'я України задля належного реагування (*Сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини* (<http://www.ombudsman.gov.ua>). – 2013. – 24.07).

ВИКОНАВЧА ВЛАДА

Президент України В. Янукович підписав Закон «Про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2013 рік”» № 395-VII.

Законом запроваджується нова бюджетна програма «Розвиток служби екстреної медичної допомоги (придбання медичного автотранспорту) для закладів охорони здоров'я України», за якою Міністерству охорони здоров'я України спрямо-

ується на її фінансування 922 млн грн. Президент України неодноразово наголошував на необхідності кардинального переоснащення системи екстреної медичної допомоги, зокрема, забезпечення заміни морально й технічно застарілих автомобілів швидкої медичної допомоги.

Кошти, передбачені змінами до Державного бюджету України, дадуть змогу виконати поставлене главою держави завдання – закупити й поставити в регіони України понад 1000 спеціалізованих автомобілів для центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*. – 2013. – 24.07).

Президент України В. Янукович підписав Закон України № 410-VII «Про внесення змін до статті 3 Закону України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам»» щодо підвищення розміру виплат державної допомоги на догляд за інвалідами з дитинства та дітьми-інвалідами. Закон спрямований на реалізацію нових соціальних ініціатив «Діти – майбутнє України».

Законом передбачено підвищення розміру надбавки на догляд за дитиною-інвалідом підгрупи А (з виключно високою мірою втрати здоров'я) з 50 до 100 % прожиткового мінімуму, встановленого для дітей відповідного віку.

Також встановлюється диференційований розмір допомоги на догляд за дитиною-інвалідом залежно від міри втрати здоров'я у дитини: на дітей-інвалідів з надзвичайною залежністю від постійного стороннього догляду надбавка встановлюється в розмірі 100 % від прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку, на інших дітей-інвалідів – 50 % від прожиткового мінімуму для дітей відповідного віку.

З наступного дня після опублікування закону на 15 540 дітей-інвалідів з найтяжчим функціональним обмеженням виплачуватиметься надбавка на догляд, збільшена на 486,605 грн залежно від віку дитини (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*. – 2013. – 24.07).

Президент України В. Янукович відповідно до ч. 2 ст. 94 Конституції України повернув зі своїми пропозиціями для повторного розгляду парламентом Закон «Про внесення змін до розділу V «Прикінцеві положення» Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо зупинення дії заборони на відведення земельних ділянок».

Пропозиції Президента України під час повторного розгляду зазначеного закону на пленарному засіданні Верховної Ради України доповідатиме міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Г. Темник (*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 24.07).

Вітання Президента України В. Януковича Герцогу Кембриджському Уїльяму та Герцогині Кембриджській Кетрін з нагоди народження первістка.

Ваші Королівські Високості!

Сердечно вітаю з нагоди народження Вашого первістка.

У зв'язку з цією важливою подією у Королівській родині щиро бажаю Вам відчутти усю радість батьківства, а Вашому сину – міцного здоров'я та щасливого дитинства. Вірю, що у майбутньому він так само віддано служитиме своєму народові, як і всі покоління Віндзорів.

Прийміть, Ваші Королівські Високості, запевнення у моїй вельми високій повазі.

В. Янукович

(*Офіційне інтернет-представництво Президента України (www.president.gov.ua)*). – 2013. – 24.07).

Вітчизняний агропромисловий комплекс здатний не тільки забезпечити продовольчу безпеку країни, а й активізувати зовнішню торгівлю. Про це заявив перший віцепрем'єр-міністр України С. Арбузов під час засідання уряду, яке пройшло під його головуванням 24 липня 2013 р.

Він зазначив, що такий підхід, перш за все, дає можливість громадянам купувати сільськогосподарські товари за доступними цінами. Адже, крім рекордного врожаю зернових, у країні спостерігається зростання показників і в інших галузях сільського господарства.

«Уряд обґрунтовано очікує відновлення економічного зростання вже восени. Отже, бюджет отримає адекватні додаткові надходження. Ми очікуємо деяке поліпшення ситуації на зовнішніх ринках. Це сприятиме розширенню експорту та формуванню позитивної динаміки більшості основних видів економічної діяльності: промисловості, транспорту, оптової торгівлі», – додав С. Арбузов.

До того ж сприятливі погодні умови зумовили зростання врожайності зернових культур на третину в порівнянні з минулим роком – очікується, що Україна отримає рекордний урожай.

«Обсяги тваринництва також продовжують збільшуватися стабільними темпами (5,2 % за січень – червень). З початку року в Україні зросло виробництво яловичини (на 1,4 %), свинини (7,1 %), курятини (14,2 %). Те, що українські виробники курятини отримали можливість експортувати свій товар у європейські країни, сприяє розширенню географії експорту. Цього року Україна має всі шанси увійти до десятки світових лідерів з експорту курятини», – прогнозує перший віце-прем'єр.

Також, переконаний С. Арбузов, позитивний вплив на економічну динаміку надасть і реалізація Державної програми активізації розвитку економіки на 2013–2014 рр. Її виконання створить умови для стимулювання розвитку внутрішнього ринку і внутрішнього виробництва.

«Уряд розуміє, що сьогодні потенціал зростання економіки України обмежений зовнішніми факторами, тому у своїй подальшій діяльності пріоритетом буде визначати розвиток внутрішнього виробництва», – додав С. Арбузов (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 24.07*).

Перший віце-прем'єр-міністр С. Арбузов доручив Міністерству охорони здоров'я та Державній інспекції

з питань захисту прав споживачів провести інспекцію продуктів у мережах громадського харчування. «До недобросовісних виробників повинні застосовуватися жорсткі санкції – аж до позбавлення відповідних ліцензій», – заявив він під час засідання уряду, яке пройшло під його керівництвом 24 липня 2013 р.

За словами С. Арбузова, традиційною проблемою в літній період відпусток є сезонне зростання кількості спалахів харчових отруень та гострих кишкових інфекцій. «За даними санепідемстанції, з початку літа було зареєстровано 10 спалахів гострих кишкових інфекцій, з них 2 – у дошкільних навчальних закладах. Всього постраждало 186 осіб, серед них – 55 дітей», – зазначив він.

«Не в останню чергу ситуація викликана стихійною торгівлею продуктами і продажем несертифікованої продукції. На тлі спекотної погоди ми маємо плачевні результати», – додав перший віце-прем'єр-міністр.

С. Арбузов упевнений, що держава зобов'язана забезпечити безпеку та комфортні умови відпочинку громадян (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua).* – 2013. – 24.07).

Перший віце-прем'єр-міністр С. Арбузов доручив Міністерству освіти і науки провести перевірку навчальних закладів на предмет їх готовності до навчального року. Про це він заявив під час засідання Кабінету Міністрів, яке пройшло під його головуванням 24 липня.

«Незабаром початок нового навчального року. Цього року до школи піде близько півмільйона першокласників. Вже сьогодні повинна йти активна підготовка до початку навчання», – заявив він. Перший віце-прем'єр звернув увагу і на проведення поточних і капітальних ремонтів навчальних закладів: «Доручаю Міністерству освіти і науки перевірити навчальні заклади на предмет готовності до навчального року. Також організувати постійний загальнодержавний моніторинг ходу ремонтів, реконструкції та будівництва навчальних закладів». С. Арбузов також підкреслив, що важливо своєчасно організу-

вати друк шкільних підручників і забезпечити ними навчальні заклади в необхідній кількості. «Звіт міністра освіти і науки – на наступному засіданні уряду», – додав перший віцепрем'єр-міністр (*Урядовий портал (www.kmti.gov.ua)*). – 2013. – 24.07).

Уряд шукає можливість знизити вартість закордонних паспортів для громадян України. Про це заявив перший віцепрем'єр-міністр С. Арбузов під час візиту на поліграфічний комбінат «Україна», де він проконтролював, як виконується його доручення про ліквідацію проблем з отриманням закордонних паспортів.

«Минулого тижня уряд доручив зробити все, щоб черг за закордонними паспортами не було. Як бачимо, комбінат дійсно зробив все можливе, щоб вони зникли», – зазначив С. Арбузов. Він додав, що для уряду дуже важливо, щоб громадяни відчули турботу й захист з боку держави.

Як розповів директор комбінату М. Степанов, за минулий тиждень підприємство відвантажило 36 тис. бланків паспортів (у середньому по 6 тис. на добу). У свою чергу С. Арбузов подякував Міністерству внутрішніх справ, керівництву й працівникам комбінату за оперативну реакцію на доручення Кабміну (*Урядовий портал (www.kmti.gov.ua)*). – 2013. – 23.07).

Міністерство доходів і зборів веде системну боротьбу з контрабандою та підробкою підакцизних товарів задля захисту українських споживачів від неякісної та небезпечної продукції. Про це на брифінгу в Будинку уряду заявив міністр доходів і зборів О. Клименко.

О. Клименко зазначив, що, за підрахунками фахівців Міндоходів, близько 10 % алкогольних та тютюнових товарів сьогодні підпадають під схеми маніпулювання акцизними марками. Найбільш поширеними з таких схем є підробка марки та невідповідність марки вартості й типу товару.

Міністр доходів і зборів наголосив, що впровадження нових акцизних марок істотно ускладнить подібне маніпулювання.

Зазначені марки принципово відрізняються від марок діючого зразка та мають додаткові рівні захисту. Марки містять складний графічний захисний елемент, позначення ЛГП (лікеро-горілчана продукція) та ВП (винна продукція) та різну кольорову ідентифікацію. Для виробленої в Україні продукції зазначається код регіону виробника. Марки для тютюнових виробів містять позначення ЗФ (з фільтром) та БФ (без фільтру).

Як зазначив міністр, впровадження нових акцизних марок дасть можливість зменшити «тіньовий сектор» підакцизних товарів на 7–10 % та залучити додаткові надходження до державного бюджету.

Разом з тим О. Клименко підкреслив, що міністерством вживаються додаткові заходи для захисту українських ринків від контрабанди та фальсифікату. «Я не вважаю, що акцизні марки – це панацея. Ми запроваджуємо сукупність ефективних заходів щодо боротьби з контрабандною та контрафактною продукцією. Ми працюємо, враховуючи міжнародний досвід, співпрацюємо з OLAF. Ми розуміємо виклики, які є, і надамо ін'єкцію ринку підакцизних товарів, щоб побороти ці негативні явища», – заявив міністр (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua)*. – 2013. – 23.07).

«Правительство создает возможности для разработки и реализации местными общинами собственных проектов развития территорий. В частности, поддерживает проведение ежегодного Всеукраинского конкурса проектов и программ развития местного самоуправления. Только за последние три года (с 2010 г.) в конкурсе приняли участие более 1800 проектов местных общин, из которых победителями стали 368», – сказал вице-премьер-министр Украины А. Вилкул на заседании совета конкурса.

Вице-премьер-министр отметил, что реализацию лучших проектов местных советов правительство поддерживает финансированием. В частности, с 2010 по 2012 г. поддержка пра-

вительства составила почти 80 млн грн. «Нам важно развивать местное самоуправление. Адресное финансирование оказывает поддержку и стимулирует активность местных общин», – сказал А. Вилкул, который является председателем совета конкурса.

Он отметил, что перечень победителей конкурса 2013 г. включает 249 проектов. Большинство из них направлены на энерго- и ресурсосбережение, в том числе в ЖКХ, на модернизацию ЖКХ и инженерной инфраструктуры городов. А также – на обновление отраслей здравоохранения, социальной защиты, образования, культуры и т. д. По его словам, лучший опыт проектного подхода в развитии территорий должен быть систематизирован и масштабирован на все регионы (*Електронні Вісті* (<http://elvisti.com>). – 2013. – 24.07).

Уряд та НАТО підпишуть Угоду про перезахоронення радіоактивних відходів.

Між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки (ОНП) буде підписано Імплементатійну угоду про перезахоронення радіоактивних відходів, що утворилися внаслідок виконання військових програм колишнього СРСР в Україні. 24 липня 2013 р. уряд прийняв відповідне розпорядження.

Метою розпорядження є схвалення Імплементатійної угоди та надання повноважень на її підписання міністрові екології та природних ресурсів.

Підписання Імплементатійної угоди створить правові підстави для здійснення за рахунок міжнародної технічної допомоги країн-членів НАТО в рамках Трестового фонду НАТО/ПЗМ комплексу заходів щодо перезахоронення радіоактивних відходів, що утворилися внаслідок виконання військових програм колишнього СРСР, реабілітації території сховищ радіоактивних відходів, у контексті зменшення загрози потенційного розповсюдження радіоактивних відходів та їх негативного впливу на навколишнє середовище й небезпеки для населення (*Урядовий портал* (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 24.07).

24 липня 2013 р. Кабінет Міністрів України прийняв Постанову «Про затвердження такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про природно-заповідний фонд».

Проект постанови розроблено на виконання вимог ст. 8 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» щодо встановлення підвищеної відповідальності за порушення режиму, знищення й пошкодження заповідних природних комплексів та об'єктів як таких, що підлягають особливій охороні.

Реалізація зазначеного нормативно-правового акта дасть змогу посилити відповідальність суб'єктів господарювання за порушення вимог природоохоронного законодавства в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду та забезпечити виконання вимог законодавства щодо впровадження підвищеної відповідальності в порівнянні з територіями, що не мають спеціального охоронного статусу (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 24.07.*)

Україна планує збільшити експорт вітчизняної сільгосппродукції на палестинський ринок. Зокрема, Україна може наростити постачання зернових, борошна та круп, а також розпочати експорт м'ясо-молочної продукції, цукру, кондвиробів. Відповідний меморандум 24 липня підписали міністр аграрної політики та продовольства України М. Присяжнюк та міністр сільського господарства Палестини Валід Махмуд Мухаммад Ассаф.

«Основним напрямом у співпраці України та Палестини є торговельно-економічне партнерство в галузі сільського господарства. Так, за п'ять місяців 2013 р. Україна поставила до Палестини продукції АПК на суму 2,6 млн дол. Після підписання Меморандуму наше торгове партнерство в аграрному секторі значно розшириться та вийде на якісно новий рівень», ? зазначив М. Присяжнюк.

За його словами, наразі Україна експортує до Палестини переважно крупи, борошно, зернові та олію. Однак після підпи-

сання Меморандуму Україна може розпочати постачання на палестинський ринок м'ясо-молочної продукції, яєць, цукру, кондитерських виробів тощо.

У свою чергу Валід Махмуд Мухаммад Ассаф додав, що співпраця з Україною в галузі сільського господарства має велике значення для Палестини. Сторони зазначили, що на сьогодні є всі можливості для нарощення товарообігу сільгосппродукції між Україною та Палестиною, та домовилися про поглиблення співробітництва (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 24.07).*

Міністерство юстиції надало 94 тис. людей в Україні безоплатну первинну правову допомогу в першому півріччі 2013 р. Для порівняння: у першому півріччі 2012 р. працівниками органів юстиції було надано такої допомоги 90 тис. осіб.

Серед громадських приймалень, створених при головних управліннях юстиції, середньостатистичний показник становив 394. Найбільше консультацій надано головними управліннями в Тернопільській (2112), Миколаївській (1685), Львівській (1173), Дніпропетровській (626), Хмельницькій (418) областях.

У першому півріччі 2013 р. працівники головних та районних управлінь юстиції взяли участь у роботі 901 громадської приймальні, які створені при місцевих державних адміністраціях, центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, виконавчих органах районних, міських рад.

Працівники органів юстиції взяли участь і в роботі 2101 виїзного консультаційного пункту, якими здійснено 4325 виїздів, унаслідок чого 16 913 жителів віддалених районів сільської місцевості отримали безоплатну правову допомогу (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua). – 2013. – 23.07).*

Уряд України надзвичайно зацікавлений у розвитку державно-приватного партнерства (ДПП) в інноваційній сфері, оскільки саме інновації здатні забезпечити високу

динаміку економічного розвитку, заявив голова Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації В. Семиноженко.

За його словами, тема партнерства в інноваційній сфері досить успішно використовується у світовій практиці, а останнім часом набуває актуальності і в Україні.

На сьогодні інноваційна діяльність у нашій державі залишається недостатньо розвиненою, тому і не існує належної взаємодії бізнес-наука-державна. «Саме модель державно-приватного партнерства може заповнити пробіли в цій сфері і встановити потрібні правила гри для всіх учасників ринку інноваційної діяльності», – наголосив В. Семиноженко.

Він додав, що про увагу влади України до зазначеного питання свідчить розробка нормативно-правової бази для таких відносин. Зокрема, було ухвалено Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 р., прийнято ряд постанов та розпоряджень КМУ. «Але це тільки початок. Законодавча база у сфері інновацій ще потребує серйозного доопрацювання і удосконалення. Але основа все ж таки є», – зазначив В. Семиноженко (*Урядовий портал (www.kmu.gov.ua).* – 2013. – 23.07).

Єврокомісія і Україна домовилися про основні принципи створення загального авіаційного простору – так званого договору «Про відкрите небо». Про це заявив на авіафорумі Routes CIS 2013 у Донецьку перший заступник міністра інфраструктури К. Єфименко, пише «Комерсант-Україна».

Сьомий раунд переговорів між сторонами пройшов близько двох тижнів тому. «На них були узгоджені методи впровадження Україною вимог ЄС, а також умови роботи авіакомпаній», – розповів П. Берріно, прес-секретар єврокомісара з питань транспорту С. Калласа. Як пише видання, сторони обіцяють підписати угоду до кінця 2013 р. Черговий раунд переговорів – восьмий – призначений на 21 і 22 жовтня.

«Прогрес у цих переговорах покаже, чи буде раунд фінальним. Але якщо цього не станеться, ми наполягаємо на тому, щоб переговори завершилися до кінця 2013 р.», – заявив П. Берріно.

К. Єфименко зазначив, що Україна розраховує на підписання договору вже в жовтні – листопаді. «У ЄС працюють найпотужніші авіакомпанії – Lufthansa, British Airways, а також швидко розвивається Turkish Airlines. Наші перевізники не мали можливості настільки зрости, і їм необхідний час, щоб адаптуватися до нових умов», – розповів К. Єфименко.

Україна також наполягає на отриманні п'ятого ступеня свободи на європейському ринку – права виконувати польоти з європейських аеропортів (*Економічна правда (www.epravda.com.ua)*. – 2013. – 24.07).

ПОЛІТИКА

Комиссар Европейского Союза по расширению и европейской политике соседства Ш. Фюле вновь выразил надежду, что Украина не потеряет возможности добиться подписания соглашения об ассоциации с Евросоюзом на саммите программы «Восточное партнерство» в ноябре, выполнив до конца октября требования ЕС.

Об этом он заявил 23 июля, отвечая на вопрос «Радио Свобода» о позиции мощной политической силы в Европейском парламенте, Европейской народной партии, которая считает, что соглашение не надо подписывать на этом саммите, потому что Украина не выполняет обещаний.

В частности, Ш. Фюле напомнил, что Украина должна подтвердить ощутимый прогресс и решительные усилия, чтобы выполнить требования министров иностранных дел стран ЕС, объявленные 10 декабря прошлого года. «Я вижу, что этот процесс действительно происходит, что есть положительная тенденция, хотя я не говорю, что результат достигнут», – заявил он. Он также добавил, что конечную оценку действий Украины должны дать страны-члены ЕС, возможно, в конце октября.

«Я очень надеюсь, и я передал это мнение сегодня украинской власти, что она не потеряет возможности, которую она имеет сейчас и до конца октября даст результат по тем вопросам, которые остались», – отметил еврокомиссар.

Как известно, Украина надеется на подписание соглашения об ассоциации с ЕС в ноябре. Но для этого в ЕС выдвинули ряд условий Украине, среди которых изменения избирательного законодательства, решение проблемы избирательного правосудия и осуществление еще ряда ранее согласованных реформ (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 23.07).

Центральная избирательная комиссия 23 июля зарегистрировала В. Новинского народным депутатом Украины. Об этом сообщает секретариат ЦИК. Напомним, ранее сообщалось, что В. Новинский уволился из принадлежащего ему «Смарт-холдинга» ради депутатства (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 23.07).

Партія «Батьківщина» планує не допустити проведення наприкінці грудня перевиборів депутатів Верховної Ради в семи округах. Про це в інтерв'ю телеканалу «5 канал» сказав перший заступник голови партії О. Турчинов, передають Українські новини. Він також зазначив, що влада не здатна перемагати на виборах чесно, і тому вигадує всілякі махінації.

Депутат нагадав, що раніше Партія регіонів виступала за проведення перевиборів наприкінці серпня – у період відпусток, коли багато з людей так само не мали б можливості прийти на дільниці. За його словами, після провалу такого плану влада переключилася на наступний період канікул – новорічний. «Батьківщина» наполягає, що єдина сприятлива дата проведення перевиборів – 27 жовтня, тому що в цей день у багатьох регіонах будуть обирати місцеві ради, що спростить проведення виборів Ради.

Як повідомлялося, фракція ПР виступає за проведення перевиборів депутатів Ради в п'яти проблемних округах (№ 94, 132, 194, 197, 223) і в округах (№ 11 і 71), у яких було обрано депутатами П. Балогу й О. Домбровського, у грудні (*Українська правда* (www.pravda.com.ua). – 2013. – 24.07).

Представники опозиції продовжать блокувати роботу Київради. Про це Комерсант-Україна заявила голова фракції «Батьківщина» в Київграді Т. Меліхова, коментуючи зустріч голови КМДА О. Попова з депутатами Київради.

У свою чергу, у Партії регіонів налаштовані провести засідання за будь-яких обставин. Голова фракції Партії регіонів у Київграді О. Омеляненко повідомив, що на зустрічі у вівторок О. Попов говорив про необхідність провести сесію Київради на початку серпня.

За словами голови фракції «Спортивний Київ» В. Гринюка, учасники наради заслухали виступ О. Попова про ситуацію в Києві і про хід переговорів, які проводить голова КМДА з опозиційними депутатами Верховної Ради і Київради.

«О. Попов запропонував варіант компромісного рішення, яке допоможе провести сесію Київради, – опозиція не перешкоджає відкриттю сесії, а Київрада приймає звернення до Верховної Ради з проханням призначити вибори в столиці», – додав глава депутатської фракції «Республіка Київ» Д. Москаль. Він запевнив, що інші варіанти проведення сесії – у тому числі можливість голосування поза залом Київради – учасники зустрічі не обговорювали. «Ми говорили про критичну ситуацію в місті – якщо сесія Київради не збереться до 20 серпня, бюджетникам не будуть виплачені 20-відсоткові надбавки до зарплат, тобто вчителі та лікарі недоотримають приблизно по 400 грн», – заявив депутат, зазначивши, що голови фракцій вирішили продовжити переговори з опозицією про роботу Київради.

Як відомо, у вівторок, 23 липня О. Попов обговорив на закритому засіданні з лідерами депутатських фракцій Київради можливість відновлення її роботи. Представники опозиції на зустрічі були відсутні. Необхідність у проведенні переговорів голови КМДА з лідерами фракцій Київради виникла після того, як 11 липня представники опозиції та громадських організацій зірвали засідання міськради.

В опозиції стверджують, що Київрада не може засідати після 3 червня у зв'язку із закінченням п'ятирічного терміну

повноважень депутатів *(Українська правда (www.pravda.com.ua). – 2013. – 24.07).*

Партия УДАР просит председателя Киевской городской государственной администрации А. Попова обнародовать данные о состоянии бюджета Киева. Об этом сообщает пресс-служба партии.

«Чтобы избежать жонглирования цифрами и заверений власти, что от одной сессии Киевсовета сегодня якобы зависит полноценная жизнь столицы, общественность должна иметь всю объективную информацию о состоянии столичных финансов. В частности, и о причинах недофинансирования важных социальных статей расходов», – отметили в пресс-службе.

По мнению УДАРа, решить проблемы Киева можно, соблюдая Конституцию и законы, в частности, назначив выборы мэра и Киевского городского совета.

Как сообщалось, 22 июля А. Попов заявил о том, что в случае, если дальнейшая работа Киевсовета будет вновь блокироваться, это может негативно повлиять на принятие городского бюджета Киева на 2014 г. *(МинПром – информация бизнес-класса (http://minprom.ua). – 2013. – 23.07).*

Компартия Украины выступает категорически против внедрения второго уровня пенсионной системы, предлагаемого Министерством социополитики, поскольку это является продолжением политики социального дефолта. Фактически речь идет об отмене государственного пенсионного обеспечения. Об этом сообщил заместитель председателя фракции КПУ в Верховной Раде В. Матвеев, комментируя сообщение Минсоцполитики о готовности к запуску второго уровня персонифицированной или накопительной пенсионной системы с 25-летних граждан Украины.

Как сообщила министр социополитики Н. Королевская, основная задача запуска второго уровня – это ликвидация дефицита Пенсионного фонда и обеспечение прозрачности накопи-

тельного фонда. А внедрение накопительной пенсионной системы, по ее словам, начнется с начала 2015 г.

Напомним, что помимо первого, солидарного, уровня пенсионной системы в Украине действует также третий – добровольный. Однако, как сообщают СМИ, активы 84 работавших в стране негосударственных пенсионных фондов (НПФ) крайне малы: на начало этого года они составляли 1,66 млрд грн, увеличившись за год на 20,3 %. При этом почти весь прирост пришелся на корпоративный НПФ Национального банка, активы которого достигли 988,7 млн грн.

По мнению же В. Матвеева, внедрение второго уровня пенсионной реформы еще больше приблизит власть к реализации поставленной задачи по перекладыванию обеспечения пенсионеров на плечи самих пенсионеров.

Между тем, продолжил депутат, по опыту России видно, что такая система является абсолютно провальной: «Ведь все равно пенсионная система субсидируется из бюджета, поскольку деньги, отложенные гражданами на пенсионные счета, обесценились. А потому и прибыли в пенсионных фондах крайне низкие» (*Компартія України (www.kpu.ua)*. – 2013. – 24.07).

Партия «Батьківщина» требует от Генерального прокурора В. Пшонки не допустить незаконного ограничения свободы инициатора «Врадиевского шествия» В. Любарца. Кроме того, в партии требуют проверить действия вынесенного соответствующим решением судьи Шевченковского районного суда г. Киев А. Саадулаева и других правоохранителей, и, в случае выявления нарушений ими закона, привлечь их к ответственности.

В своем депутатском обращении секретарь парламентского Комитета по вопросам верховенства права и правосудия П. Петренко отмечает, что В. Пшонка должен лично вмешаться в ситуацию. «Не вызывает ни малейшего сомнения, что составление протокола в отношении В. Любарца и его дальнейший арест является противозаконным, и свидетельствуют о его преследовании исключительно по надуманным

предлогах», – подчеркивают в «Батьківщині» (*Четверта Влада* (<http://4vlada.net>). – 2013. – 24.07).

ВО «Свобода» планирует организовать акции протеста против приезда в Украину на 1025-летие Крещения Руси президента России В. Путина и патриарха РПЦ Кирилла, заявил член партии А. Ильенко. «Эта акция проходит тогда, когда в Украину приезжает глава РПЦ. И в этот раз, я думаю, это будет в традиционном формате. Это пикетирование максимально приближено к месту, где московские эмиссары “русского мира”» будут находиться», – сказал А. Ильенко. Он также добавил, что «Свобода» еще не определилась со временем начала акции и не подавала заявку на ее проведение. Это обусловлено тем, что пока не известно, как президент России В. Путин и патриарх Кирилл будут передвигаться по Киеву (*Левый берег* (<http://lb.ua>). – 2013. – 24.07).

23 июля у стен Каланчакской районной государственной администрации (Херсонская обл.) собралось около 200 людей, в основном – «дети войны», ветераны. Их пришли поддержать коммунисты и комсомольцы. Инициатором акции стали районная организация ветеранов и райком КПУ.

Люди собрались, чтобы высказать свое возмущение действиями власти, выразить протест против игнорирования Закона Украины «О социальной защите детей войны», а также встретиться с губернатором Херсонщины Н. Костяком, визит которого был запланирован в Каланчак на этот день.

Акция протеста была направлена «против антисоциальных реформ власти, невыплаты положенных по закону средств ветеранам и “детям войны”». Люди возмущались и начавшейся медицинской реформой, которая просто уничтожает медицину в стране. Именно депутаты Каланчакского райсовета от Компартии добиваются от власти полноценного выполнения областной программы по социальной защите ветеранов, ведь в районе она работает всего лишь на 30 %, заявила председа-

тель районной организации ветеранов Н. Куюн (*Компартія України (www.kpu.ua)*). – 2013. – 24.07).

Алуштинская городская организация Коммунистической партии Украины провела акцию протеста в Партените против земельного беспредела нынешней власти.

Жители поселка Партенит вышли на митинг в защиту своих конституционных прав. Открыл и вёл данное мероприятие первый секретарь Алуштинского ГК КПУ П. Степанченко.

Ранее состоялось общее собрание представителей общественности Большой Алушты, посвящённое годовщине разбойного нападения на садоводов, совершённого в мае 2012 г. в пгт Партенит, разграбления их садов и имущества рейдерской преступной группировкой.

Как установлено садоводами, разбойное нападение и разграбление садов осуществлено при участии сообщников преступников из числа должностных лиц органов государственной власти и местного самоуправления, фактически совершающих коррупционные действия в интересах рейдерских преступных группировок.

В результате сложившейся ситуации жителям пгт Партенит не оставалось ничего иного, как непосредственно самим, на общественных слушаниях избрать своих представителей, принять ряд решений, подлежащих исполнению. Они выразили своё недоверие голове и депутатам Партенитского поссовета, а также созданному ими исполкому (как не являющимися представителями громады), а все принятые ими решения (не одобренные на общественных слушаниях) были признаны недействительными; используемые в течение длительного периода жителями пгт Партенит для сельскохозяйственных целей земельные участки (в том числе определённые размерами согласно генплану садоводческого общества «Рассвет») остались закрепленными за теми же лицами, которые и ранее их обрабатывали, для продолжения использования без изменения их целевого назначения, т. е. садоводства и огородничества (*Компартія України (www.kpu.ua)*). – 2013. – 23.07).

*Украина в перспективе 5–7 лет может стать ключевым производителем генетически модифицированной продукции на европейском континенте, говорится в квартальном экономическом прогнозе *Ukrainian Economic Trends Forecast* на III квартал 2013 г., подготовленном аналитической группой *Da Vinci AG*.*

Как пояснили аналитики, это, в свою очередь, позволит значительно нарастить объемы экспорта агропродукции, в первую очередь, кукурузы. На сегодняшний день лишь пять европейских стран – Испания, Чехия, Словакия, Румыния, Португалия – выращивают ГМ растения. В 2012 г. объем площадей под данный посадочный материал увеличился на 11 %.

Аналитики добавили, что львиная доля посевов приходится на Испанию, там же и происходит наиболее существенный рост за счет увеличения посевов ГМ кукурузы. Авторы квартального прогноза полагают, что в ЕС будет продолжаться политика сдерживания наращивания площадей под ГМ растения.

Кроме того, в прогнозе констатируется, что тренд активного распространения ГМ производства за счет развивающихся стран будет сохраняться.

«В данном контексте рынок Украины является крайне интересным для ключевых производителей ГМ продукции. Фактически неограниченные возможности по лоббированию, отсутствие надлежащего государственного контроля, климатические условия и активное развитие агрорынка открывает значительные перспективы для производства ГМО», – говорится в документе.

Интересен и тот факт, что аналитики прогнозируют активизацию лоббистских усилий на уровне исполнительной и законодательной власти по созданию условий максимального благоприятствования для полномасштабного развития индустрии производства ГМ продукции в Украине (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 24.07).

Украинский бизнес нашел себе новые офшоры.

На рынке офшорных юрисдикций после ситуации на Кипре происходит значительное перераспределение потоков. Об этом говорится в квартальном экономическом прогнозе Ukrainian Economic Trends Forecast на III квартал 2013 г., подготовленном аналитической группой Da Vinci AG.

Как пояснили аналитики, украинские компании активно осваивают латиноамериканское и африканское направления. В частности, экспорт в Панаму возрос на 277,4 %, на Сейше-ловы острова – на 1902 %, в Маршалловы острова – на 3 177,8 %, в БВО – на 28,9 %.

Аналитики также обращают внимание на рост украинского экспорта в страны с более лояльным фискальным законодательством, которые часто используются украинским бизнесом для соответствующих схем, а именно Нидерланды (+66,2 %) и Швейцария (+20,6 %).

«Наибольшей популярностью среди подобных офшоров пользуется Белиз. Экспорт товаров в эту страну возрос на 132 377,9 %. Его объем уже превысил экспорт Украины в такие европейские страны как Германия, Великобритания, Испания», – отмечается в документе.

Аналитики полагают, что правительство пока не имеет существенной возможности повлиять на ситуацию, но, несмотря на договоренности об обмене информацией по налоговым вопросам и запланированное подписание аналогичных соглашений, экспорт, который можно отнести к фиктивному, продолжает возрастать.

Как сообщалось, украинские депутаты со второй попытки смогли одобрить новую конвенцию Украины с Кипром об избежании двойного налогообложения. Теперь вместо нулевых ставок островные компании, которые получали роялти и дивиденды в Украине, будут выплачивать от 5 % до 15 %. Юристы указывают, что новый договор не заставит бизнес вывести активы с Кипра (*МинПром – информация бизнес-класса (<http://minprom.ua>). – 2013. – 24.07*).

23,5 млн т ранних зерновых собрано в Украине по состоянию на сегодняшний день. Об этом во время пресс-конференции сообщил журналистам министр аграрной политики и продовольствия Н. Присяжнюк.

По его словам, из них – 17,2 млн т пшеницы, 5,6 млн т ячменя и 341 тыс. т ржи. «Ранние зерновые и зернобобовые обмолочены на площади почти на 1 млн га больше. В этом году урожайность пшеницы возросла более чем на 30 %, а кукурузы – на 5 %», – сообщил министр. Напомним, ранее министр аграрной политики и продовольствия Н. Присяжнюк, заявлял, что урожай 2013 г. станет одним из рекордных за годы независимости. По предварительным прогнозам, отечественные аграрии соберут до 54 млн т зерна, что на 18 % больше, чем в прошлом году. Отечественные аграрии соберут до 20 млн т пшеницы, что превышает прошлогодний урожай более чем на 23 %. Урожай ржи составит около 600 тыс. т, чего достаточно для обеспечения внутренних потребностей страны, – отметил Н. Присяжнюк (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>). – 2013. – 23.07).

Из-за введения импортных пошлин на автомобили Японии планирует подать на Украину жалобу.

Если власти страны не договорятся с Украиной о смягчении пошлин, они будут рассматривать возможность введения санкций к украинским товарам.

Об этом заявил первый секретарь Посольства Японии в Украине С. Йошихару. По его словам, Япония еще не приняла окончательного решения. В настоящее время ведутся переговоры с правительством Украины. Мы рассматриваем все возможные варианты решения этой ситуации. Это может быть как подача официальной жалобы во Всемирную торговую организацию, так и введение ответных мер Японии по украинским товарам, добавил С. Йошихару.

Напомним, с 13 апреля 2013 г. в Украине действуют специальные пошлины на импорт легковых автомобилей. 11 июля 2013 г.

Совет по торговле товарами ВТО на заседании в Женеве обсудил введение Украиной специальных пошлин на импорт легковых автомобилей. Недавно правительство Турции приняло решение о повышении пошлин на импорт грецких орехов из Украины на 23 % – до 66,2 %. В свою очередь Россия также заявила о планах ввести спецпошлины на импорт из Украины угля, шоколада и стекла. Правом на применение мер на введение Украиной специальных пошлин на импорт автомобилей могут воспользоваться, кроме Турции и России, и другие члены ВТО, такие как США, Япония и Корея (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 23.07).

«Укрзалізниця» до конца года планирует начать продажу электронных билетов на все внутренние поезда.

Уже с 3 августа продажа электронных билетов будет открыта на скоростные поезда Skoda Vagonka на маршрутах Харьков – Симферополь – Харьков, Донецк – Симферополь – Донецк. А с середины сентября до начала декабря электронные билеты будут внедрены на поезда, курсирующие из Киева в города-миллионники: Симферополь, Одессу, Львов, Днепрпетровск и Харьков. Об этом на брифинге сообщил заместитель генерального директора ведомства П. Чекалов.

П. Чекалов напомнил, что уже сейчас практикуется оформление через Интернет билетов на отдельные поезда (Интерсити+ или № 38 Киев – Донецк), при этом пассажиры не обращаются в кассу для распечатки электронного билета на бланке, а с бумажной распечаткой, сделанной самостоятельно, совершают посадку в поезд. «В связи с расширением услуги электронного билета, внедрением его на других поездах, мобильные терминалы контроля документов будут приобретены дополнительно», – заявил заместитель генерального директора «Укрзалізниця». П. Чекалов отметил, что внедрение электронных билетов на железнодорожном транспорте позволит экономить время пассажиров и избавит от очередей у касс. Параллельно будут действовать обычные, не электронные проездные документы (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 23.07).

Министерство юстиции зарегистрировало постановление Национального банка Украины об ограничении наличных расчетов. Об этом регулятор сообщил банкам в письме № 11-113/2541 от 22 июля.

В письме Нацбанк сообщает о регистрации в Минюсте постановления от 6 июня 2013 г. № 210 «Об установлении предельной суммы расчетов наличными», прилагает текст данного постановления и напоминает, что оно вступает в силу с 1 сентября текущего года.

Данным постановлением Нацбанк, в частности, ограничил расчеты для предприятий (предпринимателей) в течение дня до 10 тыс. грн, а также для физических лиц при расчетах с предприятиями (предпринимателями) и между собой по договорам купли-продажи, подлежащим нотариальному удостоверению, до 150 тыс. грн. Для проведения расчетов физическими лицами свыше установленного ограничения постановление предусматривает использование таких инструментов, как перечисление средств между текущими счетами, внесение и перечисление средств на текущие счета, использование депозита нотариуса.

Как сообщалось, правление Национального банка Украины утвердило постановление об ограничении наличных расчетов между физическими лицами до 150 тыс. грн с 1 сентября 2013 г. Национальный банк Украины обнародовал проект постановления для общественного обсуждения 4 марта. Верховная Рада приняла закон, которым предоставила право НБУ вводить ограничения на расчеты наличными, осенью 2012 г. (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 24.07).

Предприятия Киева в январе – июне текущего года выполнили строительных работ на сумму 4,9 млрд грн, сообщает Главное управление статистики Киева.

На постройку жилых домов пошло 1,7 млрд грн, нежилых – 2 млрд грн. Стоимость инженерных сооружений оценивается в 1,1 млрд грн.

При этом работы по новому строительству, реконструкции и техническому перевооружению составили 94,4 % от общего объема. Еще 5,6 % составил ремонт: 3,1 % – капитальный, 2,5 % – текущий.

При этом, по оперативным данным Минрегиона, по всей Украине за первое полугодие текущего года принято в эксплуатацию 4 млн 522 тыс. кв. м жилья, что на 6,5 % больше по сравнению с первым полугодием прошлого года. Стоимость всей построенной в январе – июне текущего года в Украине недвижимости составила 23 млрд грн (*Корреспондент.net* (<http://korrespondent.net>). – 2013. – 23.07).

Державна казначейська служба України заявляє, що інформація про блокування видатків міського бюджету міста Берегова Закарпатської області не відповідає дійсності, передає УНН із посиланням на повідомлення від служби.

«У зв'язку з поширенням у деяких ЗМІ повідомлень щодо блокування видатків органів місцевого самоврядування, а саме міського бюджету міста Берегова Закарпатської області Казначейство України повідомляє, що зазначена інформація не відповідає дійсності. Протягом поточного року міському бюджету м. Берегова перераховано з Державного бюджету дотацій на загальну суму 4,8 млн грн та субвенцій – 15,6 млн грн (у т. ч. субвенцій соціального спрямування, субвенції на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах)», – ідеться в повідомленні.

Зазначається, що протягом поточного року органами Державної казначейської служби України в Закарпатській області забезпечено оплату платежів розпорядників та одержувачів коштів міського бюджету м. Берегова на загальну суму 44,7 млн грн, у тому числі за незахищеними напрямками – 4,5 млн грн.

«У 2013 р. для забезпечення своєчасної виплати заробітної плати працівникам бюджетних установ та проведення інших захищених видатків у поточному році Головним управлінням Державної казначейської служби України в Закарпатській

області за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку надано бюджету м. Берегова 14 безвідсоткових позик на покриття тимчасових касових розривів на загальну суму 19,3 млн грн, з яких на сьогодні 2,6 млн грн ще не погашено», – наголошується в повідомленні.

Також зазначається, що в місті у повному обсязі (в межах наявних коштів та отриманих позик) забезпечуються проведення видатків за захищеними напрямками, зокрема, на виплату заробітної плати працівникам бюджетних установ, оплату продуктів харчування, послуг з харчування, комунальних послуг бюджетних установ та здійснення інших соціальних виплат населенню.

У зв'язку з невиконанням дохідної частини, у 2012 р. Березівському міському бюджету надано три середньострокові позики на загальну суму 2,1 млн грн, а за перше півріччя 2013 р. ще чотири на 2,5 млн грн.

Станом на 22 липня 2013 р. загальна сума заборгованості бюджету м. Берегова за позичками з єдиного казначейського рахунку становить 7,2 млн грн, повідомляє прес-служба Державної казначейської служби України (*Українські Національні Новини* (<http://www.unn.com.ua>). – 2013. – 24.07).

ЕКОНОМІКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВИХ КРИЗОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

По росту ВВП и промпроизводству Украина худшая в СНГ. Украина демонстрирует самые низкие показатели роста ВВП и промышленного производства по итогам I квартала среди всех стран СНГ. При этом в Украине зафиксированы наименьшие показатели инфляции, сообщает Государственная служба статистики.

Самые высокие показатели роста ВВП показали Туркменистан (9,2 %), Армения (7,5 %), Узбекистан (7,5 %), Таджикистан (7,3 %) и Казахстан (4,6 %). Россия достигла показателей роста ВВП на уровне 1,6 %. В то же время ВВП в Украине

упал до 98,9 %. По итогам текущего года большинство экспертов прогнозируют Украине нулевой рост ВВП (*УРА-Информ* (<http://ura-inform.com>)). – 2013. – 24.07).

Украинская экономика больше других из региона СЕЕМЕА рискует столкнуться с резким, более чем на 5 % за год, сокращением поступлений капитала в страну. Такое явление называется sudden-stop («внезапная остановка»). В опубликованном 22 июля исследовании экономисты Goldman Sachs оценили вероятность «внезапной остановки» для Украины в 46 %. Это выше, чем во время кризиса 2008–2009 гг. Что дает основание инвестбанку так думать и означает ли это скорое наступление нового кризиса?

За последние 30 лет «внезапная остановка» дважды происходила в Мексике: в 1982 и 1995 г., в 1997 г. – в Южной Корее, Таиланде и Филиппинах, в 2001-м – в Турции и Аргентине, приводя к полномасштабным экономическим кризисам в этих государствах. В странах ЦВЕ и Ближнего Востока в последние несколько лет риск внезапного оттока капитала снижался, говорится в отчете. Но не в случае с Украиной.

Больше других риск sudden-stop увеличивают четыре фактора: дефицит текущего счета, снижение золотовалютных резервов центробанка страны, переоцененность местной валюты и слабый рост ВВП. К примеру, каждый процентный пункт переоцененности валюты увеличивает угрозу sudden-stop на 0,4 %, говорят в Goldman Sachs. И наоборот: рост резервов на 1 п.п. по отношению к краткосрочному внешнему долгу снижает угрозу внезапного оттока капитала на 0,2 %.

В случае с Украиной вместе «встретились» сразу несколько поводов для беспокойства: рост дефицита текущего счета, слабый рост ВВП и падение резервов НБУ. В 2013 г. активное привлечение средств на внешних рынках помогло перекрыть потребности в финансировании и удержать резервы стабильными. «Но большие выплаты по долгам и постоянный дефицит текущего счета на уровне в среднем 1 млрд дол. в месяц, похоже, начиная с III квартала 2013 г. будут давить на резервы

НБУ и заставят правительство согласиться на стабилизационную программу МВФ», – говорится в отчете.

Это не означает, что «внезапная остановка» в случае с Украиной обязательно произойдет, уточняют авторы исследования. Но любой мало-мальский шок может вывести Украину из состояния равновесия и ввергнуть в кризис. «Это исследование может дать только первый взгляд на суть экономических проблем, но в прошлый раз, в 2008 г., их модель предсказала разрастание масштабного кризиса в Украине, – отмечает руководитель аналитического отдела ИК Concorde Capital А. Параший. – И в целом их видение ситуации соответствует нашей оценке – из-за истощения резервов риск девальвации гривни осенью составляет уже 50 %».

С другой стороны, в 2011 г. модель Goldman Sachs прогнозировала мрачное будущее Турции. Тогда дефицит текущего счета этой страны достиг рекордных 10,5 % ВВП, и экономисты банка оценили вероятность sudden-stop для Анкары на уровне 50 %. Но с тех пор ситуация пошла на поправку, дефицит текущего счета значительно сократился, а вместе с ним до 17 % уменьшился и этот риск (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>)). – 2013. – 24.07).

Более 40 % украинцев отметили ухудшение за два года в сфере развития малого и среднего бизнеса, обеспечения социальной защиты, предоставления жилищно-коммунальных услуг. Об этом свидетельствуют результаты опроса, проведенного социологической группой «Рейтинг».

Респонденты не отметили ощутимых позитивных изменений в подавляющем большинстве сфер жизнедеятельности страны.

Так, 73 % опрошенных считают, что за последние два года ситуация с ценами ухудшилась, 24 % – не изменилась и только 2 % улучшилась. Более половины опрошенных отметили ухудшение на протяжении последних двух лет в сфере здравоохранения, трудоустройстве, в достижении политической стабильности, а также в обеспечении профессионализма власти,

в развитии сельского хозяйства и экономики страны и в борьбе с коррупцией. Относительно более позитивно респонденты оценили изменения в сферах евроинтеграции Украины, ситуацию с языками, обеспечение выплат зарплат и пенсий, стабильности гривни, отношений с Россией.

На протяжении 14–28 мая 2013 г. опрошено 1200 респондентов в возрасте старше 18 лет. Статистическая погрешность для национальной выборки не превышает 2,8 %. Финансирование осуществлено The National Endowment for Democracy (NED), исследование проведено Baltic Surveys/The Gallup Organization от имени The International Republican Institute (IRI), полевые исследования проводились Rating Group Ukraine (*Минфин.com.ua* (<http://minfin.com.ua>). – 2013. – 24.07).

Половина украинского населения считает важнейшими проблемами в государстве безработицу и коррупцию во власти. Об этом свидетельствуют результаты опроса, проведенного социологической группой Rating Group Ukraine.

По данным исследования, большинство опрошенных считают, что важнейшими проблемами для Украины является безработица – 53 %, коррупция в государственных органах – 51 % и низкий уровень производства – 45 %.

При этом респонденты считают проблему безработицы одинаково важной проблемой как для граждан, так и для страны. Женщины более остро ощущают проблему роста цен и социальной защиты, мужчины – коррупции, низкого уровня производства, безработицы и преступности. Молодежь больше испытывает проблемы коррупции, некомпетентности правительства, политической нестабильности. Люди среднего возраста – безработицу, низкий уровень производства. Пожилые люди – рост цен и проблемы социальной защиты малообеспеченных.

Напомним, что по данным Государственной службы статистики, в июне 2013 г. официальный уровень безработицы снизился на 0,1 %, до 1,7 %. На 1 июля 2013 г. в Государственной

службе зайнятості було зареєстровано 465,3 тис. безробітних (*МинПром – інформація бизнес-класа (<http://min-prom.ua>). – 2013. – 24.07*).

Держборг єврозони зріс у I кварталі з 90,6 до 92,2 % ВВП (8,7 трлн євро) проти 88,2 % роком раніше. Про це йдеться в повідомленні Євростату, пишуть «Ведомости».

Згідно з повідомленням, міжурядові позики за рік збільшилися майже вдвічі – з 111 млрд до 199 млрд євро (2,1 % ВВП).

«Рекордсмен – Греція, її борг досяг 160,5 % ВВП проти 136,5 % роком раніше. На другому місці – Італія (130,3 % ВВП проти 123,8 %), ідеться в повідомленні.

Серед найбільших боржників також Португалія (127,2 % ВВП), Ірландія (125,1 %) і Бельгія (104,5 %). Найнижчі показники – у Естонії (10 % ВВП), Болгарії (18 %), Люксембургу (22,4 %), Румунії (38,6 %) і Швеції (39,4 %).

У найбільших економіках ситуація була змішаною. Німеччині вдалося стабілізувати рівень боргу (нині 81,2 % проти 81,1 % роком раніше). Франції та Іспанії переломити динаміку не вдалося (борг зріс з 88,9 до 91,9 % і з 73 до 88,2 %).

Європейська економіка перебуває в рецесії вже шість кварталів поспіль. Минулий рік єврозона закінчила спадом в 0,6 %, цього року він буде менше – 0,4 %, сподіваються у Єврокомісії. Але, за прогнозом ОЕСР і МВФ, спад буде приблизно таким же: 0,5 і 0,6 % відповідно (*Левый берег (<http://lb.ua>). – 2013. – 23.07*).

Єврокомісія не уверена, що Греція виконала всі умови для отримання наступної частини грошей допомоги, говорить в листі заступника міністра фінансів Німеччини парламенту.

Таким образом, выплата транша помощи Греции может быть отложена. Напомним, что сейчас, чтобы получить доступ к помощи внешних кредиторов, власти Греции должны в срочном порядке выполнить ряд новых мер жесткой экономии.

Среди прочих значатся такие требования, как дальнейшее сокращение фонда оплаты труда. В Греции уже принят закон, согласно которому 12,5 тыс. госслужащих будут переведены в рабочий резерв с сохранением 75 % заработной платы. При этом, если этим сотрудникам власти не смогут найти новые рабочие места в течение восьми месяцев, они будут уволены.

Более того, уже до конца июля ожидается сокращение 2,4 тыс. рабочих мест в муниципалитетах, также будет сокращено 2,2 тыс. школьных охранников, 1,5 тыс. учителей, 3,5 тыс. сотрудников муниципальной полиции. До конца года число переведенных в резерв составит 25 тыс.

Однако согласно отчету комиссии «тройки» Афины пока выполнили только 17 из 22 необходимых предписаний, остальные пять страна пока выполнить не в состоянии.

Еврокомиссия соберется на днях и обсудит этот вопрос. Парламент Германии примет решение о выплате транша помощи Греции до 29 июля.

Источники, знакомые с ситуацией, не видят повода для беспокойства. «Те пункты, которые вызывают вопросы, являются скорее процедурными. Не думаю, что это серьезная проблема», – сказал один из источников (*Finance.ua* (<http://news.finance.ua>). – 2013. – 24.07).

РЕЗОНАНС

Бюлетень матеріалів оперативної інформації електронних видань

Додаток до журналу “Україна: події, факти, коментарі”

№ 55

Бюлетень підготували:

О. Ворошилов, С. Кулицький, І. Соколова.

Редактори: Т. Дубас,

О. Федоренко, Ю. Шлапак

Комп’ютерна верстка:

І. Соколова

Підп. до друку 25.07.2013.

Формат 60x84 $\frac{1}{16}$. Обл.-вид. арк. 2,68. Наклад 8 пр.

Видається в друкованому та електронному вигляді

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 5358 від 03.08.2001 р.

Видавець і виготовлювач

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи

до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції

ДК № 1390 від 11.06.2003 р.